

Kamer der Volksvertegenwoordigers

Chambre des Représentants

7 NOVEMBER 1950.

7 NOVEMBRE 1950.

WETSONTWERP

waarbij de Minister van Koloniën gemachtigd wordt om een tienjarenplan voor de economische en sociale ontwikkeling van Belgisch-Congo met buitengewone middelen ten uitvoer te leggen.

PROJET DE LOI

autorisant le Ministre des Colonies à exécuter, sur ressources extraordinaires, un plan décennal pour le développement économique et social du Congo Belge.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE KOLONIEN (1) UITGEBRACHT

DOOR DE HEER HERMAN. (M.).

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES COLONIES (1)

PAR M. HERMAN (M.).

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

MESDAMES, MESSIEURS,

In 't bewustzijn van de verantwoordelijkheid welke het draagt als beschermende mogendheid, is het de bedoeling van België aan de wereld te tonen dat het bereid is het beschavingswerk, dat het sedert een halve eeuw in Afrika verricht, nog verder uit te breiden.

Het is nodig gebleken, voor zover zulks mogelijk was, voor de tien komende jaren vast te leggen welke krachtsinspanning ons land in Afrika wenst te doen voor het welzijn van de Congolezen door de verbetering van de economische toestand van Congo.

Deze ontwikkeling van onze Kolonie mag inderdaad niet aan het toeval worden overgelaten, daar wij ons in de noodzakelijkheid bevinden de exploitatie van haar natuurlijke rijkdommen tot een maximum op te voeren om het welzijn te verhogen van de inlandse bevolking en om de sociale hervormingen, welke wij tot haar willen uitbreiden, op onontbeerlijke economische grondslagen te vestigen.

Het Tienjarenplan, dat samen met dit wetsontwerp bij de Kamer werd ingediend, is de schets van dit toekomst-program.

De voorbereidende werkzaamheden van het Plan werden ingezet in 1948.

Consciente des responsabilités que lui impose son rôle de puissance tutélaire, la Belgique entend prouver au monde qu'elle est prête à intensifier encore l'action civilisatrice qu'elle mène en Afrique depuis un demi-siècle.

Il a paru nécessaire de fixer, autant que faire se peut, pour les dix années qui viennent, ce que devra être l'effort que notre pays souhaite réaliser en Afrique pour le bien-être des Congolais, par l'amélioration de la situation économique du Congo.

Cette évolution de notre Colonie ne peut, en effet, être laissée au hasard, en raison de la nécessité devant laquelle nous nous trouvons de favoriser au maximum la mise en valeur de ses richesses naturelles pour augmenter le bien-être de la population indigène et de donner aux réformes sociales, dont nous voulons la voir bénéficier, les indispensables assises économiques.

Le Plan décennal, déposé sur le bureau de la Chambre en même temps que le présent projet de loi, entend tracer ce programme d'avenir.

Les travaux préparatoires du Plan ont débuté en 1948.

(1) Samenstelling van de Commissie: de heren Joris, voorzitter; Deschepper, Develter, Fimmers, Gillès de Pélichy, Goetghebeur, Herman (Maurice), Parisis, Struyvelt, Van Elslande, Verlact, Wigny, Willot, — Anseele, Bohy, Brunfaut, Craeybeckx, Delattre, Eekelers, Fayat, Housiaux, Hoyaux. — Demuyter, Koninckx.

Zie:

12: Wetsontwerp.

(1) Composition de la Commission: MM. Joris, président; Deschepper, Develter, Fimmers, Gillès de Pélichy, Goetghebeur, Herman (Maurice), Parisis, Struyvelt, Van Elslande, Verlact, Wigny, Willot, — Anseele, Bohy, Brunfaut, Craeybeckx, Delattre, Eekelers, Fayat, Housiaux, Hoyaux. — Demuyter, Koninckx.

Voir:

12: Projet de loi.

Een bijzonder secretariaat werd opgericht om de studiën aan te vatten, de betrokken diensten bij te staan en de besluiten samen te ordenen.

Een commissie, voorgezeten door de Gouverneur-Generaal, heeft een eerste reeks van werkzaamheden verricht te Leopoldstad. Deze werden aangevuld te Brussel, onder de leiding van de Minister.

Dit Plan is dus een gemeenschappelijk werk, waaraan de besturen in het Moederland en in Afrika hun medewerking hebben verleend.

Ook de private sector is niet afzijdig gebleven. Te Brussel is men gestadig in voeling geweest met de A. I. C. B.

In Congo hebben ambtenaren de provinciën doorkruist om inlichtingen in te winnen.

Als « Werkhypothese » is dit plan een schets van de hervormingen en verbeteringen welke België gedurende de eerstvolgende jaren in Congo wenst door te voeren op de verschillende gebieden waarop het betrekking heeft.

Evenwel, om dergelijk program te kunnen doorvoeren in de praktische vormen die de toekomst zal uitwijzen en over de aanneming waarvan de Kamers zich zullen moeten uitspreken door de stemming van de nodige kredieten, is het nodig dat aan de Minister van Koloniën machtiging wordt verleend om door middel van lening de onontbeerlijke middelen te verzamelen, volgens de mogelijkheden van de geldmarkt en de praktische vereisten van de uitvoering van het Plan.

Dit nu is het doel van het U ter bespreking voorgelegd wetsontwerp, waarbij wordt bepaald dat een machtiging tot lening van 20 milliard frank zal worden verleend aan de Minister van Koloniën met het oog op de uitvoering van het economisch en sociaal Tienjarenplan.

België is trouwens niet de enige mogendheid welke verantwoordelijkheden draagt in Afrika en welke na de oorlog 1940-1945 dergelijk program heeft opgemaakt.

Groot-Brittannië heeft voor zijn koloniale gebieden verschillende tienjarenplannen van ontwikkeling opgemaakt, waarvoor een totale uitgave van 131 miljoen pond sterling wordt voorzien.

Frankrijk heeft zijnerzijds door de « Commission de Modernisation de la France d'Outre-Mer » een program van ontwikkeling en belegging laten opmaken van zowat 190 milliard moederlandse franken, voor de openbare sector, en van 95 milliard frank, voor de private sector.

Uw verslaggever wijst vooreerst op het feit dat geen opmerking werd gemaakt bij artikelen 1 en 2 welke de inrichting van dit ontwerp bepalen en dat al de leden van Uw Commissie eensgezind schijnen om te verklaren dat reeds nu aan de Minister van Koloniën het nodige werktuig moet worden gegeven om het Tienjarenplan door te voeren, namelijk, de machtiging om een lening van 20 milliard frank aan te gaan.

Wat het Tienjarenplan zelf betreft, zijn al de leden van Uw Commissie het eens om het beginsel er van bij te treden.

Het was het voorwerp van een uitvoerige bespreking, waarvan de voornaamste gegevens te vinden zijn in de bijlagen van dit verslag.

Er moet echter nadrukkelijk op gewezen worden dat Uw Commissie, door de werkhypothese goed te keuren welke haar in dit Tienjarenplan wordt voorgelegd en door dit wetsontwerp goed te keuren, geenszins de bedoeling heeft zich ongelegen te laten aan de praktische uitvoering er van.

Uw Commissie wil dat het recht van toezicht en medezeggenschap van het Parlement onverkort blijft. Dit zal zich doen gelden met inachtneming van de gevolgtrekkingen welke uit de eerste maatregelen zullen kunnen afgeleid worden, om dan volgens de omstandigheden en de opgedane ervaring de eerste ontwerpen te wijzigen.

Un secrétariat spécial a été constitué pour provoquer les études, assister les services intéressés et coordonner les conclusions.

Une commission, présidée par le Gouverneur général, a effectué une première série de travaux à Léopoldville. Ceux-ci ont été complétés à Bruxelles sous la direction du Ministre.

Le Plan est donc une œuvre collective, due à la collaboration des administrations métropolitaine et d'Afrique.

Le secteur privé n'est d'ailleurs pas resté étranger aux travaux. A Bruxelles, des contacts suivis ont été établis avec l'A. I. C. B.

Au Congo, des fonctionnaires ont parcouru les provinces en quête de renseignements.

« Hypothèse de travail », ce plan est l'esquisse des transformations et améliorations que la Belgique souhaite apporter au Congo dans les prochaines années dans les divers domaines auxquels elles se rapportent.

Cependant, pour pouvoir réaliser pareil programme, sous des formes pratiques que l'avenir dictera et sur l'adoption desquelles les Chambres auront à se prononcer par le vote des crédits nécessaires, il faut que le Ministre des Colonies soit autorisé à rassembler par voie d'emprunt les ressources indispensables, suivant les possibilités du marché financier et les nécessités pratiques de l'exécution du Plan.

C'est ce à quoi tend le projet soumis à vos délibérations et qui prévoit qu'une autorisation d'emprunt de 20 milliards de francs sera donnée au Ministre des Colonies pour réaliser le Plan décennal économique et social.

La Belgique ne sera d'ailleurs pas la seule puissance qui a des responsabilités en Afrique et qui aura, au lendemain de la guerre de 1940-1945, établi un pareil programme.

La Grande-Bretagne a élaboré pour ses territoires coloniaux divers plans décennaux de développement, prévoyant une dépense totale de quelque 131 millions de livres sterling.

La France a, de son côté, fait établir par la Commission de Modernisation de la France d'Outre-Mer un programme de développement et d'investissements de quelque 190 milliards de francs français métropolitains pour le secteur public et de 95 milliards de francs pour le secteur privé.

Votre rapporteur soulignera d'abord le fait que nulle observation n'a été présentée aux articles 1 et 2, qui définissent l'économie de ce projet, et que tous les membres de votre Commission semblent unanimes pour dire qu'il faut, dès à présent, donner au Ministre des Colonies l'outil nécessaire pour la réalisation du Plan décennal : l'autorisation d'emprunter à concurrence de 20 milliards de francs.

Quant au Plan décennal lui-même, les membres de votre Commission sont unanimes à en approuver le principe.

Il a fait l'objet de longues délibérations, dont les éléments principaux sont repris en annexe au présent rapport.

Qu'il soit cependant souligné de façon expresse que votre Commission, en approuvant l'hypothèse de travail qui lui est soumise dans ce Plan décennal et en approuvant le présent projet de loi, n'entend nullement se désintéresser de son exécution pratique.

Votre Commission veut que le droit de surveillance et de regard du Parlement reste entier. Celui-ci s'exercera en tenant compte des leçons qui naîtront des premières réalisations, quitte à modifier, suivant les circonstances et l'expérience acquise, les projets primitivement esquissés.

Wat artikel 3 van het ontwerp betreft, hebben verschillende leden er op aangedrongen dat de meerderheid, de grote meerderheid van die leningen, in België zelf zou geplaatst worden.

De Minister heeft, in dit verband, de Commissie willen geruststellen en doen opmerken dat hij alleen niet beslissen mag over het uitgeven van welke schijf ook van die lening, vermits artikel 3 bepaalt dat « de datum en voorwaarden van uitgifte » overlegd worden in Ministerraad.

Een lid heeft gevraagd in § 1 van artikel 3 het woord « financiële » in te lassen vóór het woord « voorwaarden » om duidelijk te doen uitkomen welke de aard is van de uitgifte. Dit amendement werd aangenomen.

Op artikelen 4 en 5 van dit ontwerp werden geen opmerkingen gemaakt.

Het ontwerp in zijn geheel werd goedgekeurd met 11 stemmen, bij 1 onthouding.

Dit verslag werd eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

M. HERMAN

De Voorzitter,

L. JORIS.

En ce qui concerne l'article 3 du projet, divers membres ont insisté sur le fait qu'il est souhaitable de voir placer la majorité, la grande majorité, de ces emprunts en Belgique même.

Le Ministre a tenu à tranquilliser la Commission sur ce point et fit remarquer quant à cela qu'il ne pourrait seul décider du lancement d'une tranche quelconque de cet emprunt puisque l'article 3 stipule que « la date et les conditions des émissions » seraient délibérées en Conseil des Ministres.

Un membre a demandé d'ajouter l'adjectif « financières » après le mot « conditions » au § 1 de l'article 3, afin d'établir nettement la nature des seules conditions qui peuvent entourer les émissions. Cet amendement a été adopté.

Les articles 4 et 5 du présent projet n'ont fait l'objet d'aucune observation.

L'ensemble du projet a été adopté par 11 voix et 1 abstention.

Le rapport a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

M. HERMAN.

Le Président,

L. JORIS.

BIJLAGEN

van het wetsontwerp waarbij de Minister van Koloniën gemachtigd wordt om een tienjarenplan voor de economische en sociale ontwikkeling van Belgisch-Congo met buitengewone middelen ten uitvoer te leggen.

INHOUD.

- Hoofdstuk I : Chronologische volgorde.
 Hoofdstuk II : Algemene beschouwingen.
 Hoofdstuk III : Nota's met aanhaling van de door de heer heer P. Wigny, minister van Koloniën, op 17 Januari 1950 gedane mondelinge uiteenzetting van het plan.
 Hoofdstuk IV : Verslag over de werkzaamheden van de Commissie. Tussenkomensten van de Leden.
 Hoofdstuk V : Verslag over de werkzaamheden van de Commissie : Antwoorden van de Minister, de heer P. Wigny.

HOOFDSTUK I.

CHRONOLOGISCHE VOLGORDE.

Het Tienjarenplan voor de economische en sociale ontwikkeling van Belgisch-Congo werd, op 6 Mei 1949, aan de door de achtbare heer Spaak voorgezeten Regering, en op 18 Februari 1950 aan de door de achtbare heer Eyskens voorgezeten Regering, ter goedkeuring voorgelegd.

Het werd ter tafel van de Kamer neergelegd ter gelegenheid van het indienen, op 28 Februari 1950, van een wetsontwerp waarbij de Minister van Koloniën gemachtigd wordt om een Tienjarenplan voor de economische en sociale ontwikkeling van Belgisch-Congo met buitengewone middelen ten uitvoer te leggen.

Het heeft vervolgens het voorwerp uitgemaakt van de beraadslagingen van Uwe Commissie voor de Koloniën ter vergadering van 14 December 1949, 17 Januari, 7 Februari en 8 Maart 1950.

HOOFDSTUK II.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN.

A. — Draagwijdte van het Tienjarenplan.

Onmiddellijk na de gebeurtenissen waardoor de wereld tijdens de oorlog 1940-45 werd geschokt, daagden allerlei vraagstukken op in alle sectoren welke belang opleveren voor 's mensen bestaan.

Sedert de harde oorlogsjaren wordt overal gestreefd naar een betere wereld : nieuwe behoeften worden aangevoeld waarin, tot voorkoming van sociale achteruitgang, dient voorzien.

Zulke betrachtingen, hoewel minder duidelijk tot uiting komende dan in andere werelddelen, treft men eveneens aan onder de Congolese bevolking; daarom zijn zij niet minder de aandacht waard en mogen zij niet ontgaan aan de mogelijkheid waaraan Afrikaanse gewesten zijn toevertrouwd waar onze beschaving nog niet ten volle is doorgedrongen. Deze laatste moet haar verheven opdracht vervullen door

ANNEXES

au rapport sur le projet de loi autorisant le Ministre à exécuter, sur ressources extraordinaires, un plan décennal pour le développement économique et social du Congo Belge.

TABLE.

- Chapitre I : Chronologie.
 Chapitre II : Considérations générales.
 Chapitre III : Notes relatant l'exposé verbal du plan fait par M. le Ministre des Colonies, M. P. Wigny, le 17 janvier 1950.
 Chapitre IV : Rapport sur les travaux de la Commission. Interventions des Membres.
 Chapitre V : Rapport sur les travaux de la Commission : Réponses du Ministre, M. P. Wigny.

CHAPITRE PREMIER.

CHRONOLOGIE.

Le plan décennal pour le développement économique et social du Congo Belge fut soumis à l'approbation du Gouvernement présidé par l'honorable M. Spaak, le 6 mai 1949, et à celle du Gouvernement présidé par l'honorable M. Eyskens, le 18 février 1950.

Il fut déposé sur le bureau de la Chambre des Représentants à l'occasion du dépôt du projet de loi autorisant le Ministre des Colonies à exécuter, sur ressources extraordinaires, un plan décennal pour le développement économique et social du Congo Belge, le 28 février 1950.

Il fit ensuite l'objet des délibérations de votre Commission des Colonies au cours de ses séances des 14 décembre 1949, 17 janvier, 7 février, 8 mars 1950.

CHAPITRE II.

CONSIDERATIONS GENERALES.

A. — Portée du Plan décennal.

Au lendemain des événements qui ont secoué l'univers au cours de la guerre de 1940-1945, de nouveaux problèmes apparaissent dans tous les domaines intéressant la vie de l'homme.

Partout on aspire à un monde meilleur, après les dures années d'un conflit armé : de nouveaux besoins apparaissent, qu'il faut satisfaire sous peine de rétrograder socialement.

Ces aspirations, les populations congolaises les connaissent également, plus imprécises sans doute que les revendications formulées dans les autres continents, mais non moins dignes d'intérêt et impérieuses pour la puissance qui a la charge d'administrer des territoires africains non encore imprégnés de notre civilisation. Celle-ci se doit, pour remplir sa haute mission, de concrétiser ces aspirations.

het streven van de inlansche bevolging te belichamen en op zijn vervulling te waken.

Het Tienjarenplan duidt deze behoeften nader aan, deelt ze in en streeft naar hun voldoening door aan de Kolonie een structuur te geven waardoor het levenspeil der inlanders, dank zij de op het gebied der economie geboekte vooruitgang, verhoogd wordt.

Ongetwijfeld luidt het Tienjarenplan een nieuw stadium in. Het is echter vooral een middel onder andere, dat als nut oplevert, naargelang van de dringende aard der behoeften en naargelang van de mogelijkheden, het recht op een hoger levenspeil te beantwoorden van diegenen wier lot ons is toevertrouwd, dank zij de verbetering van de structuur van Congo.

Dit plan, dat uitgewerkt werd om « de economische en sociale ontwikkeling van Belgisch Congo » te bevorderen, is een der steunpunten waarop morgen een Congo zal gebouwd worden, dat iedere dag steeds meer de beschaafde landen zal benaderen.

Uiteraard zelf is dit plan vooral economisch, daar in de natuurlijke orde slechts een meer geëvolueerd sociaal leven kan uitgedacht worden in de mate waarin de technische structuur van onze kolonie volledig en moderner zal zijn.

Dat het vooreerst economisch is zal echter niet beletten dat het uiteindelijk en hoofdzakelijk sociaal weze.

Het Tienjarenplan komt aldus voor als een der factoren welke de normale voortzetting, op een nieuwe schaal, van ons beschavingswerk in Congo zal mogelijk maken.

Van het Moederland uit gezien, komt het voor als een tastbaar bewijs van het feit dat België zich bewust wordt van de vraagstukken en van de nieuwe plichten voor welke Congo 1950, dat niet meer Congo 1900 en evenmin Congo 1920 is, ons als beschermende mogendheid in Afrika stelt.

Dank zij het plan, kunnen wij thans op het doek voorstellen hoe wij Congo in 1960 wensen.

Dank zij die voorstelling van het Congo van morgen op het doek van heden, zullen wij op tastbare wijze kunnen nagaan wat er tijdens die komende 10 jaren moet tot stand gebracht worden om onze wensen om te zetten in tastbare verwezenlijkingen en om, dank zij een stevigere economische structuur, de toestand van de inlanders te verbeteren.

Van Congo uit beschouwd dan, is het plan het concreet programma, dat wordt voorgelegd aan hen die ter plaatse onze plannen in daden omzetten.

Het plan blijkt aldus een programma te zijn dat werd ontworpen naar de maatstaf van de verhevenheid van ons ideaal en van onze plicht om de beschaving en de stoffelijke welvaart te begunstigen, doch geordend, wat de verwezenlijking er van betreft, in functie van de behoeften aan welke moet worden voldaan, en tevens van het tempo waarin deze behoeften praktisch schijnen te kunnen worden bevredigd, alsmede van de orde waarin de werken tot verbetering van de economische structuur van de Kolonie moeten worden aangevat, om onze maatschappelijke doeleinden te bereiken.

B. — Aard van het Plan.

Wat is de aard van dat plan ?

Het is een beleggingsprogramma.

Het heeft ten doel de voortbrengst der goederen op te voeren, ten einde rechtstreeks of onrechtstreeks, een verbetering van de levensstandaard der bevolkingen tot stand te brengen. Die verhoogde voortbrengst kan slechts worden verkregen door een versterking van de economische uitrusting der Kolonie.

Om de pogingen die moeten gedaan worden samen te ordenen, heeft men het nuttig geacht het kader en de per-

raties van de populatie indigène en de veiller à leur satisfaction.

Le Plan décennal précise et série ces besoins et vise à les satisfaire en dotant d'abord la Colonie d'une armature qui permettra d'améliorer la condition indigène, grâce aux progrès réalisés dans le domaine économique.

Le Plan décennal évoque une étape nouvelle, sans doute ! Mais il est avant tout un instrument, parmi d'autres, dont l'utilité est de permettre, dans l'ordre de l'urgence des besoins et des possibilités, la satisfaction du droit au mieux être de ceux dont nous avons la charge, grâce au perfectionnement de la structure du Congo.

Ce plan élaboré pour promouvoir « le développement économique et social du Congo Belge » est une des assises sur lesquelles on construira demain un Congo plus proche chaque jour des pays civilisés.

Il est économique d'abord, et ce par la force même des choses, parce que dans l'ordre naturel l'on ne peut concevoir de vie sociale plus évoluée que dans la mesure où l'armature technique de notre colonie sera plus complète, plus moderne.

Mais d'être économique d'abord n'empêchera pas qu'il soit finalement et essentiellement social.

Le Plan décennal apparaît ainsi comme l'un des éléments qui permettra la poursuite normale, à une échelle nouvelle, de notre mission civilisatrice au Congo.

Considéré sous l'optique de la Métropole, il apparaît comme la preuve tangible de la prise de conscience par la Belgique des problèmes et des devoirs nouveaux que pose pour la puissance tutélaire que nous sommes en Afrique, le Congo 1950, qui n'est plus le Congo 1900, ni même le Congo 1920.

Grâce au plan, nous pouvons projeter sur la toile du moment ce que nous voulons que soit le Congo 1960.

Cette projection du Congo de demain sur l'écran de l'actualité nous permet de saisir sur le vif ce qu'il faudra réaliser en ces 10 prochaines années pour traduire nos aspirations dans les réalisations concrètes, et permettre, grâce à une structure économique plus forte, d'élever la condition indigène.

Considéré alors sous l'optique du Congo, il est le programme concret proposé à ceux qui sur place traduiront nos projets en actes.

Le plan apparaît ainsi comme un programme, imaginé à l'échelle de la grandeur de notre idéal et de notre devoir de promouvoir la civilisation et le progrès matériel, mais ordonné, pour sa réalisation, en fonction, tant des besoins à combler, que du rythme sur lequel ceux-ci semblent pouvoir être pratiquement satisfaits, et de l'ordre dans lequel il faut aborder les travaux de perfectionnement de la structure économique de la colonie pour arriver à nos fins sociales.

B. — Nature du plan.

Ce Plan, qu'est-il ?

Un programme d'investissements.

Son but est d'augmenter la production des biens afin d'aboutir, soit directement, soit indirectement, à une amélioration du niveau de vie des populations. Cette productivité accrue ne peut s'obtenir que par un renforcement de l'équipement économique de la Colonie.

Pour coordonner l'effort qui doit s'accomplir, on a cru bon d'en fixer le cadre et les limites dans un travail qui

ken er van vast te leggen in een werk dat zou dienen als leidraad voor al diegenen die een deel van de verantwoordelijkheid zouden dragen in de ontwikkeling van Congo, tijdens de tien komende jaren.

Die inspanning is groot: zij is in verhouding tot de gebieden waarmede België belast is en tot de verantwoordelijkheid die het ten overstaan van de wereld op zich neemt.

Er zullen 25 milliard besteed worden, voor de openbare sector alleen. Het Plan geeft de uitvoerige aanwending er van aan.

I. — Het is goed dat het in de eerste plaats de zeer aanzienlijke sommen aangeeft dit zullen worden aangewend om *rechtstreeks de behoeften van de bevolking te bevredigen* (boek I). Zo wordt op gepaste wijze het maatschappelijk doel onderstreept dat door de makers van dat economisch Plan wordt nagestreefd.

De bevolking van Congo bestaat in de eerste plaats uit de inlanders (1ste Deel).

Een eerste punt dat door het Plan wordt onderstreept en waarop wij niet genoeg nadruk kunnen leggen, is dat het Plan gemaakt werd voor die bevolking en dat het derhalve niet kan worden uitgevoerd ten koste van de uitputting der bevolking.

Uw Commissie heeft akte genomen van de verklaring van de heer Minister, waarin wordt bevestigd dat hij liever eventueel de uitvoering van het tienjarenprogramma zou vertragen dan de verwezenlijking er van te bekomen ten koste van de gezondheid van de Congolese werkkrachten.

Bij het lezen van de boekdelen van het Plan, blijkt overigens dat de makers er van er steeds bezorgd om zijn het mensenkapitaal te sparen door een steeds hoger opgevoerde rationalisatie en mechanisatie.

De behoeften van die Congolese bevolking zijn aanzienlijk. Het Plan voorziet daarin in hoge mate, met inachtneming van de noodzaak evenwicht te brengen in de renderende uitgaven en in de maatschappelijke uitgaven, die schier met afgestaan kapitaal worden gedaan.

Zo zal 1 milliard worden uitgegeven voor de watervoorziening, 2 milliard voor het bouwen van woningen, 2 milliard voor de volksgezondheid, de hygiëne en de geneeskudige instellingen. Wanneer men daaraan toevoegt de 2 milliard die zullen worden aangewend voor het onderwijs en het anderhalf milliard bestemd om de inlandse boerenstand te steunen, bekomt men een totaal van 8 1/2 milliard, die zullen besteed worden voor een rechtstreekse en merkelijke verbetering van de levensstandaard van de inlanders.

Naast dit programma zal overigens het werk voortgezet worden van het Fonds voor Welzijn der Inlanders, dat, sedert zijn stichting in 1947, de door het Parlement gedane dotatie ten volle rechtvaardigt.

Buiten deze inlandse bevolking telt men een blanke bevolking (2^e deel), die in ruime mate bijdraagt tot de exploitatie van het land en deelachtig is aan ons beschavingswerk.

Het vraagstuk in verband met de vestiging van kolonisten wordt door het Tienjarenplan met optimisme en werkelijkheidszin voor ogen genomen. Zeshonderd miljoen zullen aan de financiering der verschillende kolonaatvormen besteed worden.

II. — Men zal er zich niet over verwonderen dat het vraagstuk van de uitrusting der overheidsdiensten (boek II) en in 't bijzonder dat der verkeersmiddelen, op economisch gebied, een vooraanstaande plaats inneemt.

Twaalf en een half milliard, zo luidt het cijfer der voor de komende tien jaar in die sector voorziene uitgaven.

Het is niet overdreven indien men bedenkt dat, zowel met het oog op de verhoging van de omvang van zijn uitvoer als met het oog op het tot stand brengen van een in-

serviraat de guide à tous ceux qui assureraient une part de responsabilité dans le développement du Congo, au cours de ces dix prochaines années.

Cet effort est grand: il est à la taille des territoires dont la Belgique à la charge et des responsabilités qu'elle assume aux yeux du monde.

Vingt-cinq milliards seront investis, rien que pour le secteur public. Le Plan nous donne le détail de leur utilisation.

I. — Et il est heureux qu'il commence par indiquer les sommes fort importantes qui seront affectées à la *satisfaction directe des besoins de la population* (livre I). C'est là souligner opportunément le but social poursuivi par les auteurs de ce Plan économique.

La population du Congo, ce sont d'abord les indigènes (1re Partie).

Un premier point que souligne le Plan et sur lequel nous ne saurions trop insister, c'est que, étant fait pour elle, le Plan ne peut être accompli au prix d'un épuisement de la population.

Votre Commission a pris acte de la déclaration de l'honorable Ministre, lui affirmant qu'il préférerait voir retarder éventuellement l'exécution du programme décennal, plutôt que d'en obtenir la réalisation au détriment de la santé de la main-d'œuvre congolaise.

La lecture des volumes du Plan confirme d'ailleurs le souci constant de ses auteurs d'épargner le capital humain par une rationalisation et une mécanisation toujours plus poussées.

Les besoins de cette population congolaise sont immenses. Le Plan y pourvoit au maximum, compte tenu de la nécessité d'équilibrer les dépenses rentables et les dépenses sociales faites quasi à fonds perdus.

C'est ainsi que 1 milliard sera dépensé pour l'approvisionnement en eau, 2 milliards pour la construction de maisons, 2 milliards pour la santé publique, l'hygiène et les installations médicales. Si l'on y ajoute les 2 milliards qui seront affectés à l'enseignement et le milliard et demi destiné à aider le paysannat indigène, ce sont 8 1/2 milliards qui seront consacrés à une amélioration directe et substantielle du niveau de vie indigène.

Parallèlement à ce programme, sera d'ailleurs poursuivie l'œuvre du Fonds du Bien-Etre Indigène dont l'activité, depuis sa création en 1947, justifie amplement la dotation qui a été faite par le Parlement.

À côté de cette population noire, vit une population blanche (2e Partie), qui contribue largement à la mise en valeur du pays et participe à notre œuvre civilisatrice.

Le problème du colonat est abordé dans le Plan décennal avec optimisme et réalisme. Six cents millions seront consacrés au financement des différentes formes de colonat.

II. — On ne s'étonnera pas que, dans un plan économique, la question de l'équipement des services publics (livre II) et spécialement celle des transports, occupe une place prépondérante.

Douze milliards et demi, tel est le chiffre des dépenses prévues dans le secteur pour la décade à venir.

Il n'est pas exagéré, si l'on considère qu'aussi bien pour l'augmentation du volume de ses exportations que pour la création d'un marché intérieur, il est indispensable d'amé-

landse markt, het volstrekt noodzakelijk is vooral de verkeersmiddelen voor mensen en koopwaren te verbeteren en uit te breiden.

Bij het lezen van de uitgebreide en gedocumenteerde hoofdstukken welke aan dit vraagstuk gewijd worden, doet men eerder de indruk op, en deze werd aan uwe Commissie door de achtbare Minister bevestigd, dat het voor de 10 komende jaren beschouwd vraagstuk slechts een deel vertegenwoordigt van hetgeen gewenst zou zijn om aan onze Kolonie een net te schenken dat aan haar behoeften zou beantwoorden.

Doch men diende binnen de perken van de mogelijkheden te blijven en rekening te houden met de zich opdringende prioriteitsrechten. Alle dubbel gebruik vermijden, wat betreft mannen en geld, minder dure werkwijzen aanwenden, er voor waken geen belemmering te stellen voor een ruimer programma in de toekomst: dit waren de overwegende bekommernissen van de verantwoordelijke technici.

De uitrusting der overheidsdiensten (Deel II) zal een uitgave van zowat 1 miljard 800 miljoen vergen. Een groot gedeelte hiervan zal door de Stedebouw en door de openbare gebouwen opgeslorpt worden; in een nieuw land, dat een aanzienlijke bevolkingsaan groei tegemoet gaat, is het voorzien van een harmonische ontwikkeling der steden een noodwendigheid alsmede een besparing.

Het is eveneens nodig het land, zijn bodem, zijn klimaat, zijn hydraulische en aardkundige rijkdommen beter te kennen. Dienvolgens voorziet het Tienjarenplan een betere wetenschappelijke uitrusting van de diensten welke met deze opzoekingen belast zijn.

Vooraleer de bodemschatten vervoerd worden, moeten zij echter voortgebracht worden. Een uitrustingsprogramma ware niet denkbaar zonder een uitbreiding der energiebronnen (Deel III).

Congo biedt dit aanzienlijk voordeel dat het een der landen van de wereld is dat het best bedeed is op gebied van hydro-electrische energie. Nochtans vergt het bouwen van stuwdammen en de oprichting van centrales een aanzienlijk kapitaal, dat niet onmiddellijk renderend is. De Kolonie zal in deze uitrustingskosten moeten bijdragen; gedurende de komende tien jaren zal zij dit doen voor een bedrag van ongeveer 2 miljard.

De bekommernis om het lot van de Congolese bevolking door een rechtstreekse hulp te verbeteren, zoals dat om de technische en industriële uitrusting van Congo te vermeerderen, hebben aan de makers van dit Plan de essentiële rol van de *landbouwontwikkeling* bij de exploitatie van onze kolonie niet uit het oog doen verliezen (Boek III).

De overgrote meerderheid der inlanders leeft in een landbouwmidden. De Congolese bevolking bestaat haar krachtsinspanning en haar inkomsten bijna geheel aan voeding of aan klederen; het grootste gedeelte nu van de voedsel en van de klederbevoorrading moet ter plaatse worden gevonden. De landbouw is ten slotte de bedrijvigheid die op sociaal gebied de meest belangwekkende in Congo is.

Zovele redenen die het doel rechtvaardigen, welke de personen die voor het landbouwprogramma van deze komende tien jaren instaan voor ogen hebben: de omvang van de plantaardige en van de dierlijke voortbrengst vermeerderen, de koopwaarde er van verhogen en aldus het inkomen van de massa der voortbrengers verbeteren.

Een miljard 300 miljoen zullen hieraan besteed worden. Een deel zal gewijd worden aan de wetenschappelijke opzoeking in het raam van het I.N.E.A.C. In dit land, waar de bodem met een buitengewone snelheid uitgeput geraakt, waar de landbouwmethodes steeds empirisch waren, is de rol die door de toegepaste wetenschap gespeeld wordt overwegend. Van haar alleen kan de Congolese landbouw zijn heil verwachten.

liorer et d'étendre avant tout les moyens de circulation des hommes et des marchandises.

La lecture des chapitres copieux et précis consacrés à ce problème laisse plutôt l'impression, et elle a été confirmée à votre Commission par l'honorable Ministre, que le problème envisagé, pour ces 10 prochaines années, ne présente qu'une partie de ce qui serait souhaitable pour doter notre Colonie d'un réseau absolument conforme à ses besoins.

Mais il a fallu rester dans les limites des possibilités et tenir compte des priorités qui s'imposaient. Éviter les doubles emplois, utiliser les méthodes les moins coûteuses en hommes et en argent, veiller à ne pas entraver pour l'avenir un programme plus vaste: telles ont été les préoccupations dominantes des techniciens responsables.

L'équipement des services publics (IIe Partie) exigera une dépense de l'ordre de 1 milliard 800 millions. Une bonne partie sera absorbée par l'Urbanisme et les bâtiments publics; dans un pays neuf, promis à un accroissement énorme de la population, prévoir un développement harmonieux des cités constitue une nécessité et une économie.

Nécessité aussi de mieux connaître le pays, son sol, son climat, ses ressources hydrauliques et géologiques. C'est pourquoi le Plan prévoit un meilleur équipement scientifique des services chargés de ces recherches.

Mais avant de transporter les richesses, il faut les produire. Une programme d'équipement ne se concevrait pas sans un développement des sources d'énergie (IIIe Partie).

Le Congo présente cette immense ressource d'être un des pays les mieux lotis du monde en énergie hydro-électrique. Cependant la construction des barrages et l'installation des centrales nécessitent un capital important, non immédiatement rentable. La Colonie devra intervenir pour ces frais d'équipement; elle le fera dans les dix prochaines années, pour un montant de près de 2 milliards.

Le souci d'améliorer le sort des masses congolaises par une aide directe, comme celui d'accroître l'équipement technique et industriel du Congo, n'ont pas fait oublier aux auteurs du Plan le rôle essentiel du *développement agricole* dans la mise en valeur de notre Colonie (Livre III).

La grande majorité des indigènes vit en milieu rural. Les populations congolaises consacrent la quasi-totalité de leurs efforts ou de leur revenu à l'alimentation ou à l'habillement; or la plus grosse partie de l'approvisionnement alimentaire et vestimentaire doit être trouvée sur place. L'agriculture enfin est l'activité socialement la plus intéressante au Congo.

Autant de raisons qui justifient le but que se sont assigné les responsables du programme agricole de ces dix prochaines années: accroître le volume de la production végétale et animale, en augmenter la valeur marchande et améliorer ainsi les revenus de la masse des producteurs.

Un milliard 300 millions y seront consacrés. Une part ira à la recherche scientifique dans le cadre de l'I.N.E.A.C. Dans ce pays où le sol s'épuise avec une rapidité extraordinaire, où les méthodes de culture ont toujours été empiriques, le rôle de la science appliquée est prépondérant. C'est d'elle seule que l'agriculture congolaise peut attendre son salut.

En dit is waar — bij het lezen van het Plan wordt het bewezen — zowel voor de dierlijke als voor de plantaardige voortbrengst.

Hoewel de mijnbouw- en de nijverheidsontwikkeling van de Kolonie voor de Staat geen rechtstreekse uitgave ondersteunt, werden niettemin in het Plan het raam en de vooruitzichten er van geschetst.

Het is als waker over het algemeen belang en als voogd van de Congolese bevolking, dat de Staat het tot zijn plicht acht het rythme en de oriëntering van de industriële uitbreiding te beïnvloeden met als dubbel doel de versteviging van het inlands bedrijfsleven alsmede de verbetering van de levensvoorwaarden der inlanders.

C. — Het Plan is een voor de praktijk vatbaar programma en geen doctrine.

Hoe breed ook opgevat en hoe menigvuldig zijn vertakkingen lijken te zijn, toch omvat het Tienjarenplan niet geheel ons beschavingswerk.

Er zijn sectoren, zoals die van het onderwijs, van de openbare gezondheid, van het cultureel leven van de Congolees, welke het Tienjarenplan slechts aanroert, of zelfs volledig ter zijde laat.

Doch indien dit het geval is, dan komt dit doordat het Plan niet de opsomming is van de behoeften, van het streven van de Congolees en van de middelen welke dienen aangewend om ze te bevredigen, doch enkel een synthese van de behoeften die bij voorrang dienen voor ogen genomen en van de verbeteringen die in de eerste plaats moeten gebracht aan de structuur van de Kolonie, ten einde de eerste noodwendigheden te beantwoorden.

Sommigen hebben aan het Plan verweten een gebrek aan evenwicht te vertonen, te veel te voorzien voor bepaalde sectoren van het Congolees leven en niet genoeg voor andere.

Anderen zeiden dat het Plan geen doctrine weerspiegelden.

Dit was onvermijdelijk, daar, wij leggen er de nadruk op, het Plan niet streeft naar de ideale en gelijklopende vooruitgang op alle gebied waar ons beschavingswerk zich ontplooit, doch bij voorkeur naar de voldoening der hoogst-dringende behoeften.

Het komt aldus voor als een praktisch en realistisch werk en niet als een hersenschimmige constructie, welke de rangorde zou miskennen waarin de verbetering van de economische structuur van Congo, de verwezenlijking-mogelijkheden, welke op 't ogenblik van deze verwezenlijking ter plaatse zouden gevonden worden, moet doorgaan.

Naargelang de nadruk gelegd wordt op het economisch of op het sociaal aspect der zaken, kunnen natuurlijk in het plan talrijke onvolmaaktheden bespeurd worden.

Men kan de mening toegedaan zijn dat het plan zich al te zeer beijvert om de verhoging van de productie en niet genoeg om de verhoging van het welzijn der inlanders.

Laten wij niet vergeten dat wij onder de inlanders slechts die rijkdommen zullen kunnen uitdelen die wij vooreerst zullen voortgebracht hebben.

En laten wij vooral niet vergeten, dat het Plan geen streng opgelegd programma is, doch een geheel van ontwerpen, waarvan de verwezenlijking dient aangepast aan de mogelijkheden van de Congolese bevolking, tot wier hoger welzijn dit Plan uitgewerkt werd en die niet het slachtoffer mag worden van een verwezenlijking ten allen prijze.

D. — Het Plan zal het Parlement zijn recht van toezicht niet ontnemen.

De verwezenlijking van het Plan zal overigens een werk

Et cela est vrai, la lecture du Plan le démontre, aussi bien pour la production animale que pour la production végétale.

Si enfin le développement minier et industriel de la Colonie n'impliquera pas une dépense directe de l'Etat, le Plan n'en a pas moins tracé le cadre et développé les perspectives.

C'est que, gardien de l'intérêt public et tuteur de la population congolaise, l'Etat se fait un devoir d'agir sur le rythme et l'orientation du développement industriel dans le double but de favoriser la consolidation de l'économie intérieure et l'amélioration des conditions de vie des indigènes.

C. — Le Plan est un programme pratique et non une doctrine.

Si vaste qu'il soit, si diverses qu'apparaissent ses ramifications, le plan décennal n'englobe cependant pas toute notre œuvre civilisatrice.

Il est des secteurs, tels celui de l'enseignement, celui de la santé publique, celui de la vie culturelle du congolais que le plan décennal ne fait qu'effleurer, si même il ne les laisse pas complètement dans l'ombre.

Mais s'il en est ainsi, c'est parce que le plan n'est pas la somme des besoins et des aspirations des congolais, et des moyens à mettre en œuvre pour les satisfaire, mais seulement une synthèse de ceux de ces besoins qu'il faut aborder par priorité, et des améliorations à apporter avant toutes autres à la structure de la Colonie pour répondre à ces premières nécessités.

D'aucuns ont reproché au plan de manquer d'équilibre, de trop prévoir pour certains secteurs de la vie congolaise et pas assez pour d'autres.

D'autres ont dit que le plan ne reflétait aucune doctrine.

Il est fatal qu'il en soit ainsi, car, et nous voulons y revenir, le plan ne vise pas à promouvoir le progrès idéal et concomitant dans tous les domaines dans lesquels s'exerce notre œuvre civilisatrice, mais à assurer par priorité la satisfaction des besoins les plus urgents.

Il apparaît ainsi comme une œuvre pratique et réaliste, et non point comme une construction chimérique qui méconnaîtrait et l'ordre de succession dans lequel doit se poursuivre le perfectionnement de l'armature économique du Congo et les possibilités de réalisation que nous trouverons sur place au moment de l'action.

L'on peut évidemment, suivant que l'on met l'accent sur l'aspect économique ou sur l'aspect social des choses, trouver au plan de nombreuses lacunes.

L'on peut trouver que le plan se préoccupe trop de l'augmentation de la production et pas assez de l'augmentation du bien-être indigène.

N'oublions pas, quant à ce, que nous ne pourrions distribuer à l'indigène que les richesses que nous produirons d'abord.

Et surtout, n'oublions pas que le plan n'est pas un impératif rigide, mais un ensemble de projets dont il faudra adapter l'exécution aux possibilités qu'offrira, aux diverses étapes de sa réalisation, la population congolaise pour le mieux être de laquelle le plan est élaboré et qui ne pourrait devenir victime de sa réalisation à tout prix.

D. — Le Plan ne dessaisit pas le Parlement de ses pouvoirs de contrôle.

L'application du plan fera d'ailleurs de celui-ci une

zijn dat een onafgebroken evolutie zal ondergaan : zij zal doorgevoerd worden en ondergeschikt zijn — laten wij hier nogmaals de nadruk op leggen, — eerst en vooral aan het arbeidsvermogen van de werkende inlandersbevolking, en bovendien aan de mate waarin de kredieten zullen toegerekend worden en waarin zich mogelijkheden tot lening zullen voordoen, waaraan het Parlement zijn toestemming kan hechten.

Als gezamenlijk programma, als richtlijn voor tenminste tien jaar, zal het Tienjarenplan geenszins de controle ontzenuwen welke het Parlement het recht heeft op het beheer van onze Kolonie uit te oefenen.

Want, naarmate de verwezenlijking er van zal vorderen, zal de Minister van Koloniën verplicht zijn niet alleen de evolutie er van voor de Wetgevende Kamers uiteen te zetten, doch ook aan deze laatste de kredieten te vragen welke voor het voleinden van het ingezette werk nodig zijn.

Het Tienjarenplan brengt aldus de plicht tot vooruitzicht van de Uitvoerende Macht overeen met de toezichtsbevoegdheid van het Parlement.

E. — Beheer van het Tienjarenplan.

De verwezenlijking van het Tienjarenplan wordt vertrouwd aan een Vast Secretariaat. Dit Secretariaat omvat een afdeling in het Departement van Koloniën te Brussel, alsmede een andere in Afrika in de diensten van het Gouvernement-Generaal.

Dit Secretariaat heeft een drievoudige taak :

1° jaarlijkse uitvoeringsschijven van het Tienjarenplan voorbereiden, door daartoe in voeling te treden met de betrokken diensten. Het zal in dat opzicht een tweevoudige rol vervullen :

a) de coördinatie der programma's verzekeren, en de voorrangen bepalen welke aan sommige gedeelten er van dienen verleend;

b) van het standpunt uit van de conceptie, zal het tussen de uitvoeringsmethoden diegene dienen te kiezen die hem als de geschiktste voorkomen om het plan te verwezenlijken, mits de grootst mogelijke besparing van arbeidskrachten;

2° op de uitvoering van het Plan toezicht uitoefenen, 't is te zeggen nagaan of de vooruitzichten een werkelijkheid worden in de zin van het nodige herstel en, rekening houdende met de ondervinding, de volgende uitvoeringsschijven voorbereiden;

3° ten slotte zal het Secretariaat de economische en financiële balans van de programma-uitvoering moeten maken.

F. — Besluit.

Welke ook zijn leemten, zijn zwakke zijden en zijn gevaarlijke uitzichten mochten zijn, heeft het Tienjarenplan, als grote verdienste, te bestaan, dank zij de verbeeldingskracht en de arbeidsinspanning van diegenen die er de noodzakelijkheid van hebben ingezien.

Het zal afhangen van de wijze waarop de Minister over zijn uitvoering zal waken en van de aandacht waarmee het Parlement zijn toezicht hierop zal uitoefenen, dat dit plan als werkelijk sociaal zal kunnen voorkomen zoals wij verlangen, en dat het niet zou uitgevoerd worden ten koste van de Congolese arbeiders.

Indien al degenen die in zake koloniale aangelegenheden, hetzij in Belgisch Congo, hetzij in het Moederland, verantwoordelijkheid hebben zich laten leiden door de wil van het Parlement desnoods het Plan aan de Congolezen op te offeren en niet de Congolezen aan het Plan, dan zal

œuvre en perpétuelle évolution : elle sera poursuivie et conditionnée, insistons y encore, d'abord et avant tout par la capacité de travail qu'offrirait la population active indigène, et secondairement dans la mesure où seront alloués les crédits et où s'offriront des possibilités d'emprunt pour lesquelles le Parlement accordera son autorisation.

Programme d'ensemble, ligne de conduite pour dix ans au moins, le plan décennal n'énervera en rien le contrôle que le Parlement a le devoir d'exercer sur la gestion de notre colonie.

Car au fur et à mesure de son application, le Ministre des Colonies sera contraint, non seulement d'en exposer l'évolution aux Chambres législatives, mais aussi de demander à celles-ci les crédits nécessaires pour continuer l'œuvre entamée.

Le Plan décennal concilie de la sorte le devoir de prévoyance de l'exécutif et le devoir de contrôle du Parlement.

E. — Administration du Plan Décennal.

La mise en œuvre du Plan décennal est confiée à un Secrétariat permanent. Ce Secrétariat comporte une section au Département des Colonies, à Bruxelles et une autre en Afrique, auprès des Services du Gouvernement Général.

Ce Secrétariat a une triple tâche :

1° préparer les tranches annuelles d'exécution du plan décennal en prenant contact à cet effet, avec tous les services intéressés. Il jouera à ce point de vue un double rôle :

a) assurer la coordination des programmes et déterminer les priorités à accorder à certaines parties de ce dernier;

b) du point de vue de la conception, dans les méthodes d'exécution, il lui incombera de choisir celles qui lui paraissent les mieux adaptées pour réaliser le plan tout en épargnant au maximum la main-d'œuvre;

2° surveiller l'exécution du Plan, c'est-à-dire voir si les prévisions se réalisent vers le redressement nécessaire et préparer à la lumière des expériences les tranches suivantes;

3° enfin, le Secrétariat devra établir le bilan économique et financier de l'exécution du programme

F. — Conclusion.

Quelles que soient ses lacunes, ses faiblesses et ses dangers, le Plan décennal a le grand mérite d'exister, grâce à l'effort d'imagination et de travail de ceux qui en avaient compris la nécessité.

Il dépendra de la façon dont le Ministre veillera à son exécution et de l'attention avec laquelle le Parlement exercera son contrôle sur celle-ci, que ce plan s'avère vraiment social comme nous voulons qu'il le soit et qu'il ne soit pas appliqué au prix du sacrifice des travailleurs congolais.

Si tous ceux qui portent des responsabilités en matière coloniales, soit au Congo Belge, soit dans la Métropole, s'inspirent de la volonté du Parlement de sacrifier, s'il le faut le plan aux congolais et non les congolais au plan, celui-ci apparaîtra plus tard, même s'il devait ne pas être

het later, zelfs indien het niet volledig kan verwezenlijkt worden, voorkomen als een machtige hefboom, oorzaak van nieuwe vooruitgang, waarop ons Land zal mogen trots zijn.

HOOFDSTUK III.

NOTA'S NOPENS DE UITEENZETTING GEDAAN DOOR DE HEER MINISTER VAN KOLONIEN, DE HEER WIGNY, op 17 Januari 1950.

In de inleiding zal ik bondig bepalen :

- de aard van het plan;
- de begrenzing;
- de grondgedachten waaraan het een voorbeeld neemt.

1) Vooreerst de aard : het geldt een « plan » dat een « tienjarenplan » is.

Het woord plan kan afschrikken omdat het aan een zekere dwang doet denken. Misschien had men beter gesproken van een programma.

Men heeft het woord « plan » gebruikt om er op te wijzen dat men een geordend geheel heeft ontworpen dat een eenheid vormt. Wanneer het aangenomen wordt moet het ten uitvoer gelegd worden zover als wenselijk blijkt ». Alles kan verbeterd worden, de omstandigheden kunnen ons wijzigingen opleggen; wanneer gij echter het plan aanvaardt vormt het een « gegeven » en voor de eventuele wijzigingen dient men het bewijs te leveren dat zij voortreffelijker zijn dan de oplossing welke het plan voorstelt.

Dit is een programma voor « tien jaren ». Sommigen hebben mij vermetel geacht omdat ik niet alleen het risico heb genomen een plan op te maken, maar dit risico nog verdubbeld heb door het in de tijd te beperken. In werkelijkheid heb ik aldus gehandeld uit intellectuele eerlijkheid. Bij dergelijk ontwerp moet men de 3^e dimensie aanduiden. Zoniet boet het een deel van zijn belang en van zijn bestaansreden in. Door te zeggen dat dit programma in 100 jaar zou kunnen verwezenlijkt worden onttrekt men er elke draagwijdte en alle waarde aan.

Wij hebben ons dus een redelijke uitvoeringstermijn opgelegd. Ik voeg hier onmiddellijk aan toe dat deze termijn niet onveranderlijk is : men moet er de waarde van een raming aan hechten. Deze raming is echter vrij strict : de berekeningen werden opgemaakt voor 10 jaar. Hierdoor wordt de controle op zijn tenuitvoerlegging vergemakkelijkt, wat een belangrijk element is van het standpunt uit van uw Commissie.

2) Dit plan is nauwkeurig begrensd.

a) Vooreerst wat het grondgebied betreft heeft het alleen op Belgisch Congo betrekking.

Hiervoor zijn duidelijke politieke redenen voorhanden.

Dit onderscheid dringt zich trouwens ook op om economische redenen. Enerzijds is daar (in Congo) een gezonde economie die het mogelijk maakt een evenwichtige begroting op te maken, anderzijds heeft men te doen met een overbevolkt land met een moeilijke financiële toestand en een begroting waarvan het deficit dreigt chronisch te worden.

b) Dit plan is alleen economisch. Het maakt bijgevolg geen melding van verschillende zeer belangrijke aspecten van onze koloniale bedrijvigheid.

exécuté totalement, comme un puissant levier, générateur de nouveaux progrès, dont notre Pays pourra s'enorgueillir.

CHAPITRE III.

NOTES RELATANT L'EXPOSE VERBAL DU PLAN FAIT PAR M. LE MINISTRE DES COLONIES, M. P. WIGNY, le 17 janvier 1950.

Dans une introduction, je voudrais vous définir brièvement :

- la nature du Plan;
- ses limites;
- et enfin les idées fondamentales qui l'ont inspiré.

1) Tout d'abord, sa nature : il s'agit d'un « plan » et il est « décennal ».

Plan est un mot qui peut effrayer parce qu'il suscite une idée de contrainte. Peut-être eût-il fallu dire plutôt programme.

On a dit « plan » parce qu'il s'agit de marquer qu'on a établi un ensemble coordonné, formant une unité. S'il est adopté, il devra être exécuté « jusqu'à preuve du contraire ». Tout est perfectible, les circonstances peuvent nous imposer des modifications, mais si vous adoptez le plan, il constituera un « donné » et il faudra, pour les modifications éventuelles, faire la démonstration de leur supériorité sur la solution qu'il préconise.

Ce programme est « décennal ». Certains ont trouvé audacieux qu'ayant pris le risque de faire un plan, je l'aie doublé en lui assignant une durée déterminée. En réalité, je l'ai fait par souci d'honnêteté intellectuelle. Il faut, dans un projet de ce genre, indiquer la 3e dimension, sinon il perd de son intérêt et de sa raison d'être. Dire que ce programme pourrait être fait en 100 ans lui enlèverait toute portée et toute valeur.

Nous nous sommes donc assigné un délai raisonnable d'exécution. J'ajoute de suite une valeur de prévision. Mais de prévision assez stricte : les calculs ont été établis sur 10 ans. Ce qui, et c'est un élément important du point de vue de votre Commission, permettra un contrôle plus aisé de son exécution.

2) Ce plan a des limites précises.

a) Tout d'abord, du point de vue territorial, il concerne uniquement le Congo Belge.

Il y a à cela des raisons politiques bien claires.

D'ailleurs, des raisons d'ordre économique imposent aussi cette distinction. D'un côté (au Congo), une économie saine permettant l'établissement d'un budget équilibré, de l'autre, un pays surpeuplé présentant des finances difficiles et un budget en déficit que l'on doit craindre chronique.

b) Ce plan est uniquement économique. Plusieurs aspects et faits importants de notre activité coloniale n'y sont donc pas repris.

Dit plan is bijvoorbeeld niet politiek. Dit aspect valt dus buiten het bestek van het werk. Het ware bovendien absurd nu reeds nauwkeurig te willen bepalen welke de ontwikkelingsgang zal zijn van de inlandse politieke instellingen in de komende 10 jaren. Van economisch standpunt uit kan men daarentegen wel vooruitzien omdat men hierbij steunt op de grondslagen van de beleggingen.

Dit plan is evenmin sociaal in deze zin dat het niet over de gehele sociale activiteit van het departement handelt. Zo komt het dat er geen gewag wordt gemaakt van de zeer belangrijke sociale wetgeving die men thans opmaakt: arbeidsinspectie, gezinstoelagen, schadevergoeding voor arbeidsongevallen, enz. Dit plan vertoont echter wel sociale aspecten, in deze zin dat de sociale weerslag der economische problemen die er in behandeld worden aandachtig onderzocht werden. Uit de twee manieren waarop men de economie opvat heeft men deze gekozen die voor alles rekening houdt met de belangen der bevolking. Hierdoor wordt, bij voorbeeld, de zeer bijzondere aandacht verklaard die men aan de dag legt voor de plattelandsbevolking.

Dit plan handelt evenmin over het zeer belangrijk onderwijsvraagstuk in zover het onze politiek ter zake niet in haar geheel omschrijft. Het handelt echter over een aspect: dit van het technisch onderwijs dat nauw verband houdt met de vorming van geschoolde inlandse arbeiders, die een onmisbaar element uitmaakt voor de tenuitvoerlegging van het plan.

3) Welke zijn ten slotte de grondgedachten waardoor de makers van dit programma zich hebben laten leiden?

1° De productie en de productiviteit verhogen door de uitbreiding van de openbare uitrusting en een verbetering van de levensstandaard der bevolking.

2° De kwetsbaarheid van de Congolese economie tegengaan door deze te stabiliseren door het scheppen van een binnenlandse markt. Inderdaad thans worden de producten voor het grootste deel uit Congo uitgevoerd in ruwe toestand, zonder ter plaatse bewerkt te zijn geweest. Hierdoor ontstaat een economie welke haast uitsluitend steunt op de uitvoer en die bijgevolg ten zeerste onderhevig is aan de geringste schommelingen op de wereldmarkt. Een der hoofddoeleinden van het plan bestaat er in aan deze uitvoer-economie een binnenlandse markt te koppelen waardoor de Congolese economie minder onderhevig wordt aan deze terugslag.

3° De primauté van het sociale waarborgen. De prioriteit werd verleend aan het voldoen van de inlandse behoeften. Het wezenlijk doel ter zake bestaat er in een passend evenwicht te handhaven tussen de industriële bevolking van de steden en de landelijke bevolking. De tegenstelling tussen de levensvoorwaarden in de buitengewoonterechtelijke centra en deze in de brousse moet gemilderd worden door het lot te verbeteren van de bevolking die leeft in de dorpen in het binnenland.

I. — Publieke sector — Uitrusting.

Op dit gebied is de Staat rechtstreeks verantwoordelijk: zulks is duidelijk. Hij staat in voor de uitrusting van Congo. Van deze uitrusting hangt gans de ontwikkeling van de Kolonie af.

A. — Het voornaamste bestanddeel van deze uitrusting zijn de *verkeersmiddelen*. Deze zijn van overwegend belang:

1° om, van politiek standpunt uit, de eenheid van de Kolonie te verzekeren, daar een vlotte en snelle verplaatsing van de bevolking en een vlugge, gemakkelijke ruiling van goederen mogelijk zijn;

Par exemple, ce plan n'est pas politique. Cet aspect est dès lors exclu de l'ouvrage et il serait au surplus absurde de vouloir, dès maintenant, définir de façon précise quelle sera l'évolution des institutions politiques indigènes durant ces 10 prochaines années. Des prévisions sont par contre possibles du point de vue économique parce qu'elles se fondent sur le soubassement des investissements.

Ce plan n'est pas non plus social, en ce sens qu'il ne traite pas de toute l'activité sociale du département. C'est ainsi qu'il n'y est pas question de la législation sociale fort importante, actuellement en cours d'élaboration: inspection du travail, allocations familiales, réparation des accidents de travail, etc... Mais ce plan contient cependant des aspects sociaux, en ce sens que les répercussions sociales des problèmes économiques qui y sont traités ont été étudiées attentivement. Des deux façons de concevoir l'économie, on a choisi celle qui tient compte avant tout de l'intérêt des populations. De là, par exemple, l'attention toute particulière portée aux populations rurales.

Ce plan ne traite pas non plus de la question fort importante de l'enseignement, en ce sens qu'il ne définit pas l'ensemble de notre politique en la matière. Mais il traite cependant d'un aspect: celui de l'enseignement technique étroitement lié à la formation d'une main-d'œuvre indigène qualifiée, élément indispensable de l'exécution du plan.

3) Quelles sont enfin les idées fondamentales qui ont inspiré les auteurs de ce programme?

1° Augmenter la production et la productivité par le développement de l'équipement public et une amélioration du standing de vie des populations.

2° Lutter contre la vulnérabilité de l'économie congolaise en la stabilisant par la création d'un marché intérieur. En effet, actuellement les produits sont, dans leur grande masse, exportés du Congo dans leur état brut, sans avoir été œuvrés sur place. Cela crée une économie basée presque uniquement sur l'exportation et partant très sensible aux moindres fluctuations des marchés mondiaux. Un des buts fondamentaux du plan est de doubler cette économie exportatrice d'un marché intérieur qui rende l'économie congolaise moins sensible à ces contre-coups.

3° Assurer la primauté du social. La priorité a été donnée à la satisfaction des besoins indigènes. Le but essentiel dans ce domaine est de maintenir un juste équilibre entre les populations industrielles des villes et celles des campagnes. La dualité de condition entre les centres extra-coutumiers et la brousse doit être atténuée par l'amélioration du sort des populations vivant encore dans les villages de l'intérieur.

I. — Secteur public — Equipement.

Dans ce domaine, la responsabilité de l'Etat est directe et évidente. C'est à lui qu'il incombe de donner l'équipement au Congo, équipement dont l'amélioration conditionne tout le développement de la Colonie.

§ 2° ...

A. — Cet équipement consiste surtout dans les *moyens de communications*. Ces moyens sont essentiels:

1° au point de vue politique pour assurer l'unité de la Colonie en permettant un échange facile et rapide de population et de marchandises entre toutes ses parties.

2° om, economisch gesproken, de standaard van de provincies in het Oosten te verhogen en ze in staat te stellen hun producten naar de zee te vervoeren door middel van goed aangelegde nationale wegen, die weliswaar langer zijn maar minder kosten medebrengen. Zo zullen wij er toe komen de hinderpalen van geografische aard te boven te komen. Deze zouden immers leiden tot het aanwenden van wegen die weliswaar korter zijn, doch meer kosten zouden veroorzaken.

Laten wij elke van deze transportmiddelen onderzoeken (kaart blz. 140). Wanneer wij deze kaart onder ogen nemen dan moeten wij vooraf twee opmerkingen maken :

a) Zij moet in haar geheel en in haar veelzijdigheid beschouwd worden. Het volstaat niet een of ander wegennet te onderzoeken, dat door zijn typografische voorstelling bijzonder opvalt. Maar een verband dient gezien tussen al die wegen.

b) Het Plan geldt slechts voor een bepaalde periode. Zij die het plan tot de uitbreiding van het vervoer hebben ontworpen waren meest bekommerd om de noodzakelijke doch snelle uitvoering van enkele projecten van onmiddellijk nut. Waar mogelijk, moest overbodig werk worden vermeden.

Ook moet men op de kaart de projectie nagaan van de toestand na verloop van 10 jaar.

1. *Waterwegen.* — Daarvoor zijn vier milliard voorzien. Er dient voorrang gehecht aan de waterwegen, gezien deze de minste kosten vergen en met genoegen moet ik de Commissie er op wijzen dat het Hydrographische Comité, in 1933 afgeschaft, in Januari 1950, met dit doel, terug is opgericht en dat voor de 10 volgende jaren een begroting van 90 miljoen ten voordele van de waterwegen is voorzien.

De waterwegen zijn inderdaad, gezien de geringere kosten, het beste middel om de strijd aan te binden tegen de moeilijkheden van aardrijkskundige aard, waarop ik tevoren heb gezinspeeld.

2. *Het programma voor de Spoorwegen.* — De verwezenlijking daarvan vereist een uitgave van één milliard frank. Ook hier heeft men gezorgd overbodig werk te vermijden. Om die reden werd vooreerst, zonder het idee van de grote « dorsale » en de « transversale » te laten varen, de aansluiting tussen de reeds bestaande netten van de « Grands Lacs » en Katanga in 't vooruitzicht gesteld. Aansluiting die de totaal uit te werken « transversale » zal voorafgaan en die de toegang tot het waternet zal vergemakkelijken. — Er onstond een technisch probleem : men moest te weten komen of, bij het tot stand brengen van deze verbinding, deze niet door een andere streek moest getrokken worden. Bevoegde diensten onderzoeken, op dit ogenblik, het probleem. Eveneens werd de vraag opgeworpen om een spoorweg Stanleystad-Kivu aan te leggen.

Volgens het advies van de experts « is de tonnemaat onvoldoende om, op het huidige ogenblik, de aanleg van dergelijke spoorwegen te rechtvaardigen, hoewel de verwezenlijking hiervan in de toekomst als quasi-zeker mag beschouwd worden ». Om in de onmiddellijke behoeften van deze streek te voorzien, wordt, in de buitengewone begroting van 1950, prioriteit verleend aan de hoofdweg Costermansstad-Stanleystad.

3. *De Wegen.* — In zake wegenbouw werd als richtlijn aangenomen dat al de wegen die gedurende het Tienjarenbestek worden gebouwd vooral zo zouden moeten aangelegd, dat zij het vervoer van de goederen naar water- en spoorwegen mogelijk maken. Men moest echter, bij het op-

2° au point de vue économique. Il faut valoriser les provinces de l'Est et leur permettre d'amener leurs produits à la mer par des voies nationales bien équipées, plus longues mais aussi plus économiques. De cette façon, nous parviendrons à lutter contre la géographie qui inciterait à l'utilisation de voies plus courtes mais plus coûteuses.

Examinons un à un chacun des moyens de transport (carte page 140). L'examen de cette carte nécessite une double remarque préalable :

a) Elle doit être vue dans son ensemble et sa complexité. Il ne faut pas examiner seulement l'un ou l'autre réseau que la présentation typographique met particulièrement en relief mais la connexité de toutes les voies entre elles.

b) Le plan n'envisage qu'une période. Ce qui a constitué le souci des auteurs du plan de développement des transports, c'est la nécessité d'une exécution rapide de certains projets d'utilité immédiate. Il fallait, partout où c'était possible, éviter le double emploi.

Mais il faut voir aussi la projection sur la carte de ce qui se fera après 10 ans.

1. *La voie d'eau.* — Quatre milliards sont prévus à cet effet. C'est la voie d'eau à laquelle il faut donner la priorité pour la raison qu'elle est la moins coûteuse et j'ai le plaisir de signaler à la Commission que dans ce but le Comité Hydrographique, supprimé en 1933, a été recréé en janvier 1950 et qu'un budget de 90 millions pour les 10 prochaines années est prévu en sa faveur. La voie d'eau est en effet celle qui, par son bon marché, permet cette lutte contre la géographie à laquelle j'ai fait allusion.

2. *Le programme des Chemins de Fer,* dont la réalisation entraînera une dépense d'un milliard, a été dominé par le souci déjà mentionné d'éviter le double emploi. C'est pourquoi, sans abandonner l'idée de la grande dorsale et de la transversale, on a envisagé en premier lieu la liaison entre les réseaux existants des Grands Lacs et du Katanga, prélude à la réalisation d'une transversale complète et moyen de faciliter l'accès au réseau navigable. Un problème technique a été soulevé : celui de savoir si cette liaison ne devait pas se faire en traversant une autre région. Il est soumis à l'examen des services compétents. De même, a été évoquée la question de la création d'un chemin de fer Stanleyville-Kivu.

L'avis des experts est que « le tonnage n'est pas suffisant pour justifier actuellement l'établissement de pareilles voies ferrées dont la réalisation est cependant quasi certaine dans l'avenir ». Pour parer aux besoins immédiats de cette région, priorité est donnée, dans le budget extraordinaire 1950, à l'axe routier Costermansville-Stanleyville.

3. *En matière de routes,* le principe directeur a été que celles construites durant la période décennale devaient tendre avant tout à amener les marchandises vers la voie d'eau ou le chemin de fer. Toutefois, dans l'établissement de la carte de la page 140, il a fallu réaliser une préfiguration

maken van de kaart op blz. 140, een voorafgaande schets maken van een volledig net tussen de verschillende vakken en dat zou ontstaan door verbindingen die op min of meer lange termijn tot stand zouden komen. De hoofdwegen komen er duidelijk naar voren.

Het zijn :

Stanleystad-Kivu,
Leopoldstad-Luluaburg-Costermansstad,
Leopoldstad-Luluaburg-Elisabethstad,

die tweemaal overlangs gekruist worden door andere hoofdbanen.

4. *Wat de luchtlijnen betreft.* — De kaart die speciaal op het plan is aangebracht duidt op zeer nauwkeurige wijze de inspanning aan welke zal geleverd worden om over gans de Kolonie aan de vliegvelden van onze luchtlijnen een moderne onderbouw te verschaffen. Een milliard frank zal daaraan besteed worden.

Kortom, het geheel van verbindingswegen, zoals door het plan bepaald, komt voor als een gecoördineerd netwerk, gebaseerd op de waterwegen. Deze onderscheiden wegen-netten zullen, op hun beurt, verder uitgewerkt worden. Dit is echter een werk op lange termijn.

B. — *Electriciteit.* — Congo is arm aan brandstoffen, maar bezit daarentegen een onuitputbare bron van hydro-electrische drijfkrachten. Het gaat er om deze op de meest doeltreffende wijze aan te wenden, zodanig dat niet alleen de grote centra en de grote ondernemingen van electriciteit voorzien zijn. Ook de kolonisten moeten, in hun arbeid, zich van deze kunnen bedienen, gezien zij onontbeerlijk is voor hun verbeterde machines waarvan het gebruik nog lang niet binnen het bereik van de inlanders zal liggen.

C. — Ten slotte wordt een derde van één milliard aangewend tot *wetenschappelijke onderzoeken*. De ontdekking leert hoezeer het nodig is beroep te doen op de medewerking van geleerden en wetenschapsmensen die op de hoogte zijn van al de laatste verbeteringen en aldus kunnen bijdragen tot grote besparingen aan geld en tijd.

Ook in deze sector, heeft de Staat tot taak de uitrusting er van te verzekeren. Vooral heb ik er voor gezorgd dat de Kolonie kan rekenen op de medewerking van voortreffelijke specialisten. Uit die bezorgdheid is het Nationaal Instituut voor de Landbouwstudie in Congo ontstaan. Dezelfde bezorgdheid leidde tot de stichting van het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Centraal Afrika, waarvan de activiteit, in de bijzondere sectoren, zal gesteund worden door :

- het Cartographisch Instituut,
- het Hydrographisch Comité,
- de Consultatieve Commissie voor Geologie.

Al deze instellingen werden tijdens de jongste maanden opgericht.

II. — Sociale sector.

Laat mij toe er aan te herinneren dat het hier niet gaat over het ganse sociaal programma van het departement, maar slechts over de sociale aspecten van dit volstrekt economisch plan.

De Staat heeft, uit dit oogpunt, een dubbele verantwoordelijkheid :

1° bij voorrang te voldoen aan de essentiële behoeften van de inlanders;

d'un réseau complet résultant de liaisons à plus ou moins longues échéances, entre les divers tronçons. Les grandes lignes apparaissent nettement.

Ce sont :

Stanleyville-Kivu;
Léopoldville-Luluabourg-Costermansville;
Léopoldville-Luluabourg-Elisabethville.

coupées par deux axes longitudinaux.

4. *En ce qui concerne la voie aérienne*, la carte spéciale figurant au plan est particulièrement démonstrative de l'effort qui sera entrepris, en vue de doter notre réseau aérien d'une infrastructure moderne sur toute l'étendue de la Colonie. Un milliard de francs y seront consacrés.

En résumé, l'ensemble des voies de communications, telles qu'elles sont prévues au plan, constitue un réseau coordonné, basé sur l'eau. Les différents réseaux, à leur tour, seront un jour complets de par eux-mêmes. Mais c'est là une œuvre de plus longue haleine.

B. — *Electricité.* — Le Congo est pauvre en carburant mais possède par contre une énergie hydro-électrique inépuisable. Il s'agit de l'utiliser au maximum de façon à fournir l'électricité, non seulement aux grands centres et aux grandes entreprises, mais aussi aux colons pour lesquels il devient indispensable de pouvoir se servir, dans leur activité artisanale, des machines perfectionnées dont l'usage ne sera pas encore possible pour les indigènes avant longtemps.

C. — Enfin, un tiers de milliard est consacré à la *recherche scientifique*. L'expérience prouve combien il est indispensable de recourir à l'aide des savants et des hommes de science dont la connaissance des derniers perfectionnements dans tous les domaines permet d'énormes économies de temps et d'argent.

Dans ce secteur également, le rôle de l'Etat est d'assurer l'équipement. J'ai eu pour souci essentiel d'assurer à la Colonie la collaboration de spécialistes éminents. C'est de ce souci qu'est né l'Institut National pour l'Etude Agonomique au Congo Belge. C'est lui aussi qui est à la base de la fondation de l'Institut pour la Recherche Scientifique en Afrique Centrale, dont l'activité est étayée dans des secteurs particuliers par :

- l'Institut cartographique,
- le Comité hydrographique,
- et la Commission Consultative de Géologie,

toutes institutions nées ces derniers mois.

II. — Secteur social.

Permettez-moi de rappeler qu'il ne s'agit pas de tout le programme social du département mais seulement des aspects sociaux de ce Plan essentiellement économique.

L'Etat a, à ce point de vue, une double responsabilité :

1° satisfaire, par priorité, un ensemble de besoins essentiels des indigènes;

2° de dualiteit van Congo af te schaffen door het verschil tussen de bevolking der steden en deze van het platteland te beperken.

A. — De bevrediging van de voornaamste behoeften van de inlanders was een bestendige bezorgdheid van de makers van het Plan.

Er dient vooreerst aangestipt, dat het grootste gedeelte van de openbare beleggingen op indirecte wijze aan de inlanders ten goede komt. In 't bijzonder zullen zij de eerste voordeeltrekkenden zijn van de krachtsinspanning in zake verbetering der verkeerswegen.

Bovendien echter wordt een zeer belangrijke rechtstreekse hulp voorzien, voor een bedrag van 8 ½ milliard. Deze globale som wordt ingedeeld als volgt :

2 milliard voor het onderwijs,
2 milliard voor de volksgezondheid,
2 milliard voor het bouwen van huizen,
1 milliard voor drinkwater,
1 ½ milliard voor de inlandse boerenstand — men hoopt dat in 10 jaar tijds 450.000 gezinnen zullen gevestigd zijn.

Ik verzoek U de belangrijkheid van deze tussenkomst te overwegen alsmede de volstreekte onmogelijkheid waarin wij ons bevinden om nog meer te doen.

Inderdaad :

1) er moet een zeker evenwicht behouden blijven tussen de renderende uitgaven die belastinginkomsten verzekeren, en de sociale uitgaven die bijna met afgestaan kapitaal belegd zijn;

2) er zijn recruteringsmogelijkheden die niet mogen overschreden worden. De speciale uitgaven zijn evenwel deze welke het grootste aantal Europese specialisten vergen.

B. — Door de hulp aan de inlandse boerenstand werd vooral gestreefd naar de verhoging van de productiviteit in de brousse. Op dit gebied werden reeds talrijke maatregelen getroffen en in het Plan komen er nieuwe voor. Ik maak hier gewag van het bosdecreet, de strijd tegen de erosie en, vooral, het werk van het Nationaal Instituut voor de Landbouwstudie in Congo. Men heeft een methode voor de rationele uitbreidingscultuur bijgewerkt, die een stabilisatie van de bevolking zal toelaten. Deze stabilisatie laat toe ernstige verbeteringen in overweging te nemen wat betreft de inlandse woning en de algemene bestaansvoorwaarden. In deze gestabiliseerde dorpen, bij voorbeeld, kunnen huizen, kerken, scholen uit duurzaam materiaal en niet meer uit pleisterklei gebouwd worden. Er kunnen putten gegraven worden, de verkeerswegen kunnen verbeterd, enz... Het spreekt vanzelf dat hiervoor de medewerking van de inlanders nodig is. Deze zal verkregen worden door overreding indien men de inlander een voldoende begrip van het nagestreefde doel inprent.

III. — Privé-sector.

Op de privé-sector berust een belangrijk deel van de verwezenlijking van het Tienjarenplan. Het is de rol van de Staat hier vooreerst het algemeen kader van de economische uitbreiding vast te stellen. Zijn invloed zal uitgeoefend worden door een indirecte actie, waarbij de privé-economie zal georiënteerd worden, dank zij de macht die hij in zake reglementering der werkkrachten en verlenen van concessies geniet. Deze tussenkomst is gerechtvaardigd door de bezorgdheid, aan de inlandse bevolking haar wettelijk deel te schenken van de bijkomende rijkdom die

2° supprimer la dualité du Congo en restreignant la différence entre la population des villes et la population rurale.

A. — La satisfaction des besoins primordiaux des indigènes a été une préoccupation constante des auteurs du plan.

Il est bon de remarquer tout d'abord que la plupart des investissements publics profitent indirectement aux indigènes. En particulier, ils seront parmi les premiers bénéficiaires de l'effort en matière d'amélioration des voies de communication.

Mais en outre, une aide directe fort importante est prévue, de l'ordre de 8 ½ milliards. Cette somme globale se répartit comme suit :

2 milliards pour l'enseignement,
2 milliards pour la santé publique,
2 milliards pour la construction de maisons,
1 milliard pour l'eau potable,
1 ½ milliard pour le paysanat indigène — on espère fixer 450.000 familles en 10 ans.

Je vous demande de considérer l'importance de cette intervention et aussi l'impossibilité absolue où nous nous trouvons, de faire plus.

En effet :

1) il faut maintenir un certain équilibre entre les dépenses rentables, assurant des rentrées d'impôts, et les dépenses sociales faites presque à fonds perdus.

2) il y a des possibilités de recrutement qu'on ne peut dépasser. Or, les dépenses sociales sont celles qui exigent le plus grand nombre de spécialistes européens.

B. — L'augmentation de la productivité en brousse a surtout été recherchée par l'aide apportée au paysan indigène. Les mesures déjà prises dans ce domaine sont multiples et le Plan en prévoit de nouvelles. Je cite le décret forestier, la lutte contre l'érosion et, surtout l'œuvre de l'Institut national pour l'étude agronomique au Congo Belge. On a mis au point, une méthode de culture extensive rationnelle qui permettra une stabilisation de la population. Cette stabilisation elle-même permet d'envisager de sérieuses améliorations dans l'habitat indigène et les conditions générales de vie. Dans ces villages stabilisés, par exemple, pourront être construites des maisons, églises, écoles en matériaux durables et non plus en torchis. Des puits pourront être creusés, les communications améliorées, etc... Il est bien évident que pour cela une collaboration est nécessaire de la part de l'indigène. Elle sera obtenue par persuasion si l'on inculque à l'indigène une compréhension suffisante des buts poursuivis.

III. — Secteur privé.

Une part importante de la réalisation du Plan décennal incombera au secteur privé. Le rôle de l'Etat est d'abord ici de fixer le cadre général de l'épanouissement économique. Son influence s'exercera par une action indirecte, orientant l'économie privée grâce aux pouvoirs qu'il détient en matière de réglementation de la main-d'œuvre et d'octroi de concessions. Cette intervention est justifiée par le souci de donner à la population indigène sa part légitime du surplus de richesse résultant de la mise en œuvre du Plan. Elle a pour objectifs une stabilité plus grande du marché

voortvloeit uit het in toepassing brengen van het Plan. Haar doeleinden zijn : een grotere vastheid van de binnenlandse markt, een verhoging van het nationaal inkomen en vooral van dit der inlanders. Ik zal evenwel niet verder ingaan op dit punt want, buiten deze algemene oriëntering, is de rol van de Staat in deze sector beperkt en moet zij beperkt blijven.

IV. — Laten wij nu even nagaan wat, van dit alles, reeds gedaan werd of moet gedaan worden.

Hier dient een voorafgaande bemerking gemaakt : het Plan is niet iets dat zich boven al het overige stelt. Het omvat een reeks werken die toch zouden uitgevoerd worden, zelfs had het plan niet bestaan.

Dit is de uitleg voor het feit dat zekere delen van het Plan reeds als aangevangen mogen beschouwd worden; het geldt nodige werken die in het kader vallen van de jaarlijkse buitengewone begroting en waarvan de uitvoering de principiële kwestie der aanneming van het Plan door het Parlement niet verbindt.

A. — *In de orde der nieuwe instellingen* welke door dit tienjarenprogramma noodzakelijk worden gemaakt zijn er drie punten die verwezenlijkt zijn of waarvan de verwezenlijking thans nog aan de gang is :

1) Er werd een Secretariaat van het Plan opgericht dat in Europa en Afrika zal dienen te werken. Er is geen sprake van een super-administratie op te richten waartegen de ambtenaren zich zouden verzetten en die dus niet haar doel zou bereiken. Dit Secretariaat, met beperkt personeel, is geroepen om de uitvoering door de verschillende diensten van de jaarlijkse gedeelten van het Plan te ordenen en er toezicht over te houden. Er dient een synthese tot stand gebracht, welke de Diensten, uit hoofde van hun afscheiding, niet kunnen verwezenlijken zonder een organisme dat ze ondervraagt, ondersteunt en dat hun actie ordent.

In de tweede plaats zal de taak van het Secretariaat er in bestaan voorstellen te doen betreffende de keuze van de nieuwe methodes welke noodzakelijk zijn om het Plan te verwezenlijken. Ik noem als voorbeeld de opsporing van de nieuwe procédés waarbij het mogelijk wordt gemaakt werkrachten uit te sparen, hetgeen noodzakelijk is zo men de inlander niet wil uitputten of de uitvoering van het programma niet wil vertragen.

Dit Secretariaat is aan het werk.

2) Ook is een dienst voor de statistiek vereist om voortdurend en op nauwkeurige wijze al de gegevens te kunnen nagaan waarop het Plan berust. Deze dienst bestaat ook : hij werd in 1949 opgericht en het eerste driemaandelijks bulletin voor statistiek zal op 1 Maart verschijnen. Wij hebben deze dienst met de meest moderne machines uitgerust, zodat veel tijd en werkrachten zullen kunnen bespaard worden.

3) Ten slotte moet er ook een comptabiliteit van het patrimonium bestaan welke zal steunen op een balans van de Staat. Het is noodzakelijk zo nauwkeurig mogelijk te weten met hoeveel het vermogen van de Kolonie is aangegroeid ingevolge de aanzienlijke beleggingen welke in het kader van het Tienjarenplan zullen gedaan worden.

Deze balans werd opgemaakt en de comptabiliteit van het patrimonium zal gehouden worden naast de traditionele comptabiliteit.

Deze dienst is dus degelijk op zijn plaats en kan beginnen te werken indien het Parlement de uitvoering van het Plan wil goedkeuren.

intérieur, une augmentation du revenu national et surtout de celui des indigènes. Mais je n'insiste pas sur ce point car, en dehors de cette orientation générale, le rôle de l'Etat est et doit être limité dans ce secteur.

IV. — Voyons maintenant ce qui, de tout cela, a déjà été fait ou doit être fait.

Il y a lieu de faire une remarque préalable : le Plan n'est pas quelque chose qui se superpose à tout le reste. Il englobe une série de travaux qui auraient été exécutés même s'il n'avait pas été conçu.

Cela explique que certaines parties du Plan peuvent déjà être considérées comme entamées : il s'agit des travaux nécessaires, rentrant dans le cadre du budget extraordinaire annuel et dont l'exécution n'engage pas la question de principe de l'adoption du Plan par le Parlement.

A. — *Dans l'ordre des institutions* nouvelles nécessitées par ce programme décennal, trois réalisations sont intervenues ou en cours d'exécution :

1) Un secrétariat du Plan a été créé, qui est appelé à fonctionner en Europe ou en Afrique. Il ne s'agit pas d'instituer une super-administration devant laquelle les fonctionnaires se cabreraient et qui n'atteindrait donc pas son but. Ce Secrétariat, au personnel restreint, est appelé à coordonner et à surveiller l'exécution par les différents services des tranches annuelles du Plan. Il faut une synthèse que le cloisonnement des Services ne leur permet pas d'accomplir sans un organisme qui les interroge, les soutienne, coordonne leur action.

Ensuite, l'œuvre du Secrétariat sera de suggérer le choix des méthodes nouvelles nécessaires à la réalisation du Plan. Je cite, à titre d'exemple, la recherche des procédés nouveaux permettant l'économie de main-d'œuvre, économie indispensable si l'on veut éviter d'épuiser l'indigène ou de devoir différer l'exécution du programme.

Ce secrétariat est en place.

2) Il faut aussi un service de statistiques permettant de vérifier de façon constante et précise toutes les données sur lesquelles a été basé le Plan. Cet outil existe également : il a été créé en 1949 et le premier bulletin trimestriel de statistiques sortira le 1er mars. Nous avons équipé ce service des machines les plus modernes, permettant un gain considérable de temps et de main d'œuvre.

3) Enfin, il faut une comptabilité patrimoniale basée sur un bilan de l'Etat. Il est nécessaire de connaître aussi exactement que possible l'accroissement des richesses résultant pour la Colonie des investissements importants qui seront faits dans le cadre du programme décennal.

Ce bilan est dressé et la comptabilité patrimoniale sera tenue parallèlement à la comptabilité traditionnelle.

La machine est donc bien en place et en mesure de fonctionner avec efficacité si le Parlement veut bien approuver la mise en œuvre du Plan.

B. — In zake organieke maatregelen werd, inderdaad, ook reeds een en ander verwezenlijkt; ik wil er U een korte opsomming van geven :

1) Vooreerst voor de openbare werken.

a) Het vraagstuk van het vervoer te water werd grondig onderzocht. Otraco heeft een grote inspanning gedaan en wij helpen het zoveel wij kunnen.

b) Voor de banen is de grote vraag deze van het mechaniseren. De E. O. E. S. geeft voor twee miljoen dollar moderne machines, bulldozers, nivelleermachines, enz. Ik meen echter dat het noodzakelijk is Amerikaanse specialisten in dienst te nemen voor enkele maanden om opleiding te geven aan de Belgen, en aldus te vermijden dat deze machines ongebruikt zouden blijven wegens gebrek aan bevoegde technici. Ik herhaal dat het enkel gaat om een korte opleidingstermijn welke ik onontbeerlijk acht.

c) In het hoofdstuk Spoorwegen wordt de voorrang gegeven aan de spoorweg Kamina-Kabalo. Als antwoord op sommige tegenwerpingen wil ik echter doen opmerken dat, wat het tracé van deze verbinding « Grands Lacs » en B. C. K. betreft, de technische diensten de voordelen van een ander tracé bestuderen. Dienaangaande is er dus nog geen beslissing genomen.

d) Daar de hydro-electrische uitrusting van de Kolonie een van de meest dringende werken is die wij moeten uitvoeren, heb ik verschillende studiesyndicaten opgericht voor de belangrijkste streken van Congo. In een van deze streken heeft men reeds het stadium der verwezenlijkingen bereikt, en een ontwerp van overeenkomst met de vennootschap « Force » werd aan de Koloniale Raad onderworpen.

e) Ten slotte zijn, op gebied van wetenschappelijk onderzoek, een reeks instellingen tot stand gekomen, welke ik reeds heb genoemd, en welke onder de leiding van het « Instituut voor Wetenschappelijk onderzoek in Midden Afrika » zullen werken.

2) Ook in de sociale sector is het niet bij ontwezen gebleven. Voor het bouwen van huizen hebben wij de diensten voor de inlanderswijken opgericht, welke dit jaar reeds met een groot programma van 20.000 huizen zullen van wal steken. Men mag verwachten dat er te Leopoldstad 1.500 zullen gebouwd worden. Een zending is ter plaatse voor de studie van het vraagstuk van de voorziening met drinkwater.

De post « volksgezondheid » werd ook niet verwaarloosd. Een bijzondere inspanning werd gedaan voor de aanwerving van geneesheren: een goede uitslag werd bekomen vermits in de vereiste behoeften kan worden voorzien. Ik ben van zins eerstdaags het « Centrum Astrid » op te richten, dat als taak zal hebben te waken over de moeders en de kinderen. Aan België zou gevraagd worden een toelage te verlenen voor dit werk van hoogst menslievende aard.

IV. — Middelen.

In vele milieu's wordt echter wel eens de vraag opgeworpen : « Zult gij genoeg arbeidskrachten en geld vinden om een zo uitvoerig ontwerp te verwezenlijken ? »

A. — Ik moet u bekennen dat ik meer bezorgd ben wat de *werkkrachten* betreft dan wat de financiële kant aangaat. Het vraagstuk der werkkrachten heeft een dubbel aspect.

1) Aan de ene kant betreft het de blanken. Voor de uitvoering van het Tienjarenplan zullen vooral gespeciali-

B. — Mais en réalité, dans l'ordre des mesures organiques également, certaines réalisations ont vu le jour dont je voudrais vous donner une brève énumération :

1) Pour les travaux publics, d'abord.

a) Le problème des transports par eau a été poussé à fond. L'Otraco fait un gros effort et nous l'aidons au maximum.

b) Pour les routes, la question est surtout celle de la mécanisation. L'O.E.C.E. donne deux millions de dollars de machines modernes : bulldozers, niveleuses, etc... Mais il me paraît indispensable, durant quelques mois, de prendre aussi des spécialistes américains destinés à former les Belges et à éviter que, faute de techniciens appropriés, ces machines ne restent inutilisées. Je répète qu'il ne s'agit que d'une courte durée de démonstration mais qu'elle me paraît nécessaire.

c) Dans le chapitre des chemins de fer, c'est le Kamina-Kabalo qui reçoit la priorité. Je signale toutefois pour répondre à certaines objections quant au tracé de cette jonction Grands Lacs et B. C. K., que les services techniques étudient les avantages que pourrait fournir un autre itinéraire. La question est donc toujours ouverte.

d) L'équipement hydro-électrique de la Colonie étant une des tâches urgentes qui nous incombent, j'ai constitué une série de syndicats d'étude pour les principales régions du Congo. Dans une de ces régions, on est déjà passé au stade de réalisation et le projet de convention avec la Société « Force » est soumis au Conseil Colonial.

e) Enfin, le domaine de la recherche scientifique a vu naître une série d'institutions que je vous ai déjà citées et qui œuvreront sous l'égide de l'Institut pour la Recherche Scientifique en Afrique Centrale.

2) Dans le secteur social non plus tout n'est pas seulement à l'état de projet. Pour la construction de maisons, nous avons mis sur pied les offices des cités indigènes qui, dès cette année, entament un vaste programme de 20.000 maisons. A Léopoldville, on peut espérer en voir surgir 1.500. Une mission est sur place pour l'étude du problème de la distribution d'eau potable.

Le facteur « santé » n'est pas négligé. Le recrutement des médecins a fait l'objet d'efforts tout particuliers qui ont été couronnés de succès puisque les besoins sont couverts d'une façon très satisfaisante. J'envisage la création toute prochaine du « Centre Astrid » destiné à veiller spécialement sur la sauvegarde de la mère et de l'enfant. La Belgique serait appelée à intervenir par vote de subvention en faveur de cette institution hautement humanitaire.

V. — Voies et Moyens.

Mais il est une objection que l'on ne manque pas de faire dans de nombreux milieux. On me dit : « Trouverez-vous les hommes et l'argent en quantité suffisante que pour réaliser d'aussi vastes desseins ? »

A. — Je vous avoue que je suis beaucoup plus inquiet pour ce qui concerne les *hommes* que pour ce qui concerne la question financière. Le problème de la main-d'œuvre est double.

1) Il concerne d'une part les blancs. Ce sont surtout des techniciens spécialisés que requérera l'exécution du Plan

seerde technici vereist zijn. In het plan werd de tabel opgemaakt van de aanwervingen die kunnen gedaan worden, en aan al diegenen die hun blikken op Afrika richten werd een grote dienst bewezen.

Sedert enige tijd heb ik getracht propaganda te maken onder de jongeren, en reeds werden uitslagen geboekt. Daar ik echter deze poging tot aanwerving verder verlang door te drijven, heb ik overleg gepleegd met de Universitaire stichting nopens het middel om de belangstelling van de meest geschikte jongelieden voor de Kolonie op te wekken. Ik stel er prijs op dat dit organisme mij zal helpen.

2) Het vraagstuk der zwarte werkkrachten mag veel meer beangstigend heten. Het heeft een dubbel aspect :

a) al de geschoolde werkkrachten kunnen niet uit Europa komen. Het is dus noodzakelijk onverwijld te beginnen met de opleiding van inlandse technici die zouden kunnen belast worden met uitvoerend werk waarvoor reeds meer bekwaamheid wordt vereist. Daarom ook wordt in het plan veel meer belang gehecht aan het technisch onderwijs en aan de uitbreiding er van;

b) de grootste moeilijkheid is echter dat er bijna geen werkkrachten meer voorhanden zijn. Daar er geen sprake kan van zijn, nog meer te eisen van de werkkrachten die deze laatste jaren reeds een grote inspanning moesten doen, zal men de arbeidskrachten door machines moeten vervangen, indien men wil vermijden de uitvoering van het tien-jarenprogramma te verlengen. Mechaniseren is mogelijk; sommige private groepen hebben reeds het bewijs geleverd dat zeer veel werkkrachten kunnen uitgespaard worden door rationeel gebruik van moderne machines. Natuurlijk zullen het uitkiezen en het gebruik van deze nieuwe methodes veel verbeelding- en wilskracht vergen vanwege het Departement dat er, zowel in zijn diensten als in de privaatsector, zal moeten over waken. Maar ik ben er van overtuigd dat daardoor het beoogde resultaat zal kunnen bereikt worden zonder nadeel voor de menselijke factor waarvan de bevordering het Plan juist wil in de hand werken.

B. — *Het geld.* — Het vraagstuk der financiering stelt zich als volgt. Het Plan zal 25 milliard kosten, waarvan de Staat 20 milliard moet vinden. De ideale oplossing zou zijn deze kapitalen in België te vinden. Zulks schijnt evenwel onmogelijk, en daarbij zou het ongetwijfeld niet goed zijn het vreemd kapitaal geheel uit te sluiten. Het zou inderdaad strijdig zijn met het principie van de « open deur », en het gevolg zou zijn dat de vreemde landen een houding van ontevredenheid en van verzet zouden aannemen. Bovendien zou het misschien goed zijn de vreemde landen enig belang te doen stellen in Congo, zodat « wanneer de gevolgen komen, wij niet alleen zouden staan om die te dragen ». Het dient echter verstaan dat deze financiële hulp voor ons geen afhankelijkheid op politiek gebied mag betekenen.

Practisch zou ik op de volgende wijze willen handelen, en het zou mij aangenaam zijn de mening van de Commissie voor de Koloniën dienaangaande te kennen :

1) Aan het Parlement machtiging vragen voor een lening van een bedrag van 20 milliard, verdeeld over de tien jaren van het Tienjarenplan. De stemming van dit ontwerp van wet zou de uiting zijn van de wil van België een zeer belangrijke zaak te ondernemen, welke er op gericht is de uitrusting en het productief maken van de gebieden waarover België het gezag voert, aan te vullen en te moderniseren. Zulks zou evenwel de mogelijkheid niet uitsluiten van aanpassing aan de omstandigheden, vermits het enkel zou gaan om een machtiging tot lening. Van jaar tot jaar zou het Parlement machtiging verlenen om de uitgaven te

décennal. Le plan a dressé le tableau des possibilités d'embauche et a rendu service à tous ceux qui tournent leurs regards vers l'Afrique.

Depuis quelque temps, j'essaie de faire auprès des jeunes une propagande qui n'est pas sans produire déjà quelques résultats. Mais, désireux de pousser cet effort de recrutement, j'ai pris contact avec la Fondation Universitaire pour envisager le moyen d'intéresser à la Colonie les jeunes gens les mieux qualifiés. Je compte beaucoup sur l'aide de cet organisme.

2) Plus angoissant peut être le problème de la main-d'œuvre noire. Il présente un double aspect.

a) Toute la main-d'œuvre qualifiée ne pourra pas venir d'Europe. Il est donc nécessaire de hâter la formation de techniciens indigènes à qui pourraient être confiées des tâches d'exécution nécessitant déjà de plus grandes aptitudes. C'est pourquoi le Plan accordera une importance considérable à l'enseignement technique et à sa diffusion.

b) Le gros problème est qu'il n'y a presque plus de réserve de main-d'œuvre disponible. Comme il ne peut être question d'épuiser cette main-d'œuvre déjà fort tendue par l'effort que l'on a exigé d'elle ces dernières années, c'est vers la mécanisation qu'il faut se tourner si l'on veut n'être pas obligé d'étendre le délai d'exécution du programme décennal. Cette mécanisation est possible; elle a été réalisée déjà par certains groupes privés et la preuve a été faite des économies énormes de main-d'œuvre qui peuvent être obtenues par l'emploi rationnel de machines modernes. Evidemment, la recherche et l'emploi de ces méthodes nouvelles nécessiteront de l'imagination et de la volonté de la part du Département qui devra y veiller dans ses services comme dans le secteur privé. Mais je suis persuadé qu'elles permettront d'atteindre le résultat escompté, sans porter préjudice au facteur humain que le Plan a précisément pour objet de servir.

B. — *L'argent.* — Le problème du financement est le suivant. Le Plan coûtera 25 milliards dont l'Etat doit trouver 20 milliards. L'idéal serait de se procurer ces capitaux en Belgique. Toutefois, la possibilité n'en apparaît pas et, de plus, il ne serait sans doute pas bon d'exclure absolument l'étranger. En effet, ce serait contraire au principe de la « porte ouverte » et cela aurait pour effet de provoquer de la part de ces étrangers une attitude de mécontentement et de raidissement. En outre, il serait peut-être bon de les intéresser un tant soit peu au Congo, de façon à ce que « lorsqu'il pleuvra nous ne soyons pas seuls à recevoir les gouttes ». Il est évident cependant que cette aide financière ne peut entraîner de notre part aucune subordination d'ordre politique.

En pratique, je compte procéder de la façon suivante et serais heureux d'avoir à ce sujet l'opinion de la Commission des Colonies :

1) Demander au Parlement l'autorisation d'emprunt de l'ordre de 20 milliards s'échelonnant sur les 10 années couvertes par le Plan décennal. Le vote de ce projet de loi marquerait la volonté de la Belgique de se lancer dans une vaste entreprise coordonnée en vue de compléter et moderniser l'équipement et la mise en valeur des territoires dont elle assume la charge. Cela n'excluerait toutefois pas la possibilité d'adaptation aux circonstances puisqu'il ne s'agit que d'une autorisation d'emprunt. D'année en année, le Parlement serait appelé à donner les autorisations de dépense et pourrait exercer à cette occasion son contrôle.

doen en aldus de gelegenheid hebben toezicht uit te oefenen. Deze procedure stemt overeen met deze welke in 1921 werd gevolgd door Minister Franck.

2) In de buitengewone begroting voor 1950 machtigingen tot uitgaven voor drie jaar opnemen op sommige posten van deze begroting, namelijk voor de openbare werken, het onderwijs en de volksgezondheid. Dit is inderdaad geen nieuwigheid, vermits de buitengewone begrotingen gewoonlijk in 3 jaar mogen uitgevoerd worden. Het is echter noodzakelijk, van af de eerste begroting de sommen te bepalen welke nodig zijn voor de eerste drie jaartijdperken, zo men wenst dat met de aannemers in de meest voordelige voorwaarden voor de Kolonie kan onderhandeld worden. De buitengewone begrotingen worden, inderdaad, doorgaans met vertraging goedgekeurd; ook brengt de onzekerheid van de jaarlijkse goedkeuring van de buitengewone begrotingen voor de aannemers de noodzakelijkheid mede de kostende prijs gevoelig te verhogen, hetgeen zij zouden kunnen vermijden indien wij met hen contracten op langere termijn konden afsluiten. Aldus zou de Kolonie grote besparingen kunnen doen. De posten in 1950 uitgetrokken op de buitengewone begroting voor openbare werken, onderwijs en volksgezondheid zullen dus aanzienlijk verhoogd worden, maar zullen op de begrotingen voor 1951 en 1952 nog enkel worden ingeschreven pro memorie.

Ziedaar, Mijne Heren, hetgeen ik in alle oprechtheid aan de Kamercommissie voor de Koloniën heb willen zeggen. Het ware mij aangenaam aangaande deze verschillende punten uwe op- en aanmerkingen alsmede uwe suggesties te mogen kennen.

HOOFDSTUK IV.

VERSLAG OVER DE WERKZAAMHEDEN VAN UW COMMISSIE. TUSSENKOMSTEN VAN DE LEDEN.

A. — Vragen die verband houden met het vervoer.

De leden hadden sommige bedenkingen omtrent het hoofdstuk van het plan, dat verband houdt met het vervoer.

Zij zijn de mening toegedaan, dat de verbetering van de vervoerwegen niet genoeg rekening houdt met de noodzakelijkheden om het goederenvervoer zoveel mogelijk naar Matadi te richten.

In verband met het ontwerp van spoorweg Kamina-Kabalo stelt een lid voorop, het tracé er van te wijzigen en de verbinding langs Kabinda om te verwezenlijken, wegens het belang van die streek en omdat het tracé daar door vergemakkelijkt wordt.

B. — Vragen die verband houden met het onderwijs.

Aangaande de toestand van het onderwijs hebben verschillende leden er op gewezen dat het tienjarenplan eerst kan worden verwezenlijkt wanneer het technisch onderwijs voor de inlanders veralgemeend is.

Daarom mag de Staat er zich niet mede tevreden stellen de krachtsinspanning te subsidiëren, die anderen ontwikkelen: hij moet zelf zorg dragen voor de vorming van leerkrachten die doordrongen zijn van een oprechte burgertrouw tegenover België en die inlandse werkkrachten zullen vormen welke tegen de noodwendigheden van de toepassing van het plan zullen opgewassen zijn.

In afwachting dat het zo ver is, moeten de problemen,

Cette procédure est conforme à celle qui a été suivie en 1921 par M. le Ministre Franck.

2) Inclure dans le budget extraordinaire de 1950 des autorisations de dépenses couvrant trois années pour certains postes de ce budget. Il s'agit des travaux publics, de l'enseignement et de l'hygiène. Ce n'est pas, en réalité, une innovation puisque les budgets extraordinaires peuvent traditionnellement être exécutés en 3 ans. Mais la détermination, dès le premier budget, des sommes nécessaires aux trois premières périodes annuelles est indispensable si l'on veut permettre de traiter avec les entrepreneurs dans les conditions les plus favorables pour la Colonie. En effet, les budgets extraordinaires sont en général votés avec retard: de plus, l'insécurité qui résulte pour les entrepreneurs de l'annuité du vote des budgets extraordinaires les oblige à augmenter leurs prix de revient d'une marge de sécurité considérable dont ils pourraient se passer si nous avions la possibilité de conclure avec eux des contrats à plus longue échéance. Ce serait pour la Colonie une source de sérieuses économies. Les postes travaux publics, enseignement et hygiène du budget extraordinaire 1950 seront donc sérieusement gonflés mais ne figureront plus que pour mémoire aux budgets extraordinaires de 1951 et de 1952.

Voilà, Messieurs, ce qu'en toute simplicité j'aimais à dire à la Commission des Colonies de la Chambre. Je serais heureux d'avoir sur ces différents points vos remarques et vos suggestions.

CHAPITRE IV.

RAPPORT SUR LES TRAVAUX DE VOTRE COMMISSION. INTERVENTIONS DES MEMBRES.

A. — Questions relatives aux transports.

Les membres ont présenté certaines critiques au sujet du chapitre du plan relatif aux transports.

D'après eux, les améliorations prévues par le plan décennal pour l'amélioration des voies de transports ne tiendraient pas suffisamment compte de la nécessité d'orienter le plus possible le trafic des marchandises vers Matadi.

En ce qui concerne le projet de chemin de fer Kamina-Kabalo, un membre préconise d'en modifier le tracé et d'établir la jonction par Kabinda étant donné l'intérêt que présente cette région et le fait que le tracé serait plus facile.

B. — Questions relatives à l'enseignement.

En ce qui concerne la situation de l'enseignement, divers membres ont insisté sur le fait que le plan décennal ne pourra être réalisé que si l'enseignement technique pour noirs est généralisé.

Il faut pour cela que l'Etat ne se contente pas de subventionner l'effort fait par les autres: il doit lui-même former un corps enseignant, imprégné d'un loyalisme sincère envers la Belgique, et qui formera une main-d'œuvre noire capable de répondre aux nécessités d'application du plan.

En attendant qu'il en soit ainsi, les problèmes que pose

die verband houden met het onderwijs voor de blanken, op de achtergrond worden geschoven.

C. — Vragen die verband houden met de bouw- en stedenbouwpolitiek.

Een lid meent dat het bedrag van 35.000 frank, waarop de kostprijs van de huizen voor inlanders wordt geraamd die men b. v. te Leopoldstad zal bouwen, niet toelaat een huis te bouwen dat met de voorwaarden van « bewoonbaarheid » overeenstemt die de inlander mag verwachten.

Een lid vreest dat de stedenbouwkundigen over een al te groot recht van beslissing beschikken : hij wenst, dat niet zij, maar de plaatselijke overheden het laatste woord hebben, en hij vraagt welke overheid het toezicht zal hebben over de uitvoering van de plannen. Hij vraagt dat men een echte woningpolitiek zou voeren in de grote centra die van vervoer-, water-, riool-, brandweerdiensten moeten worden voorzien. Anders worden de ziekten in de inlandse lagen van de bevolking tevergeefs bestreden.

D. — Vragen die verband houden met de electrificatie.

De leden vragen dat de electrificatie van Congo zou gebeuren met het oog op de belangen van de inlanders, en niet van private maatschappijen.

De Staat draagt de last van bedoelde electrificatie, hij moet er meester over blijven en het genot van zijn financiële krachtsinspanning aan de grote massa verlenen.

Op dit gebied, zoals trouwens op de andere, moet de Staat zijn politiek volgen, en niet de richtlijnen van de machtige maatschappijen waarboven hij moet blijven.

E. — Vragen die verband houden met de samenwerking van de koloniale maatschappijen en de kolonisten, met het oog op de verwezenlijking van het Plan.

De leden hebben gevraagd welke ontwerpen de maatschappijen uitwerken voor de tien jaren tijdens welke de Staat zijn tienjarenplan zal verwezenlijken.

Een lid merkt op dat de actie van de maatschappijen doorslaggevend kan zijn voor het welslagen van het plan : zij kunnen de sociale politiek beïnvloeden in zake loon, woning, nieuwe teelten door de inlanders, enz.

De Staat moet er voor waken dat die invloed voor de inlander gunstig zou uitvallen. Dit was echter niet altijd het geval in het verleden.

Het tienjarenplan, aldus een lid, is een reddingswerk van de inlandse samenleving; de inlander zal aan ons gehecht zijn in de mate waarin wij zijn levenspeil verbeteren.

Het plan vertegenwoordigt dergelijke krachtsinspanning, die door de grote maatschappijen moet worden ondersteund.

Dienaangaande vraagt een lid welke rol de commissarissen van de Regering spelen in de grote maatschappijen. Hij vraagt dat de Minister hun nauwkeurige richtlijnen geeft, onder meer betreffende de lonen.

Hij stelt de oprichting voor van een « Raad der Commissarissen van de Regering », die er onder toezicht van de Minister voor zal waken, dat de houding van de grote maatschappijen tegenover de inlander werkelijk sociaal is en overeenstemt met de politiek van menselijke waardigheid, die de Regering moet voeren.

Wat de kolonisten betreft moet men een onderscheid maken tussen de vestiging van « dienstkolonisten » en van « exploitatiekolonisten ».

Evenals de Regering de kolonist moet aanmoedigen, die door zijn aanwezigheid meer welzijn aan de Congolezen brengt, zo ook moet zij de buitensporigheden beteugelen waaraan sommige « exploitatiekolonisten » zich tegenover de inlander schuldig maken.

l'enseignement pour blancs doivent passer au second plan de nos préoccupations.

C. — Questions relatives à la politique de construction et d'urbanisme.

Un membre croit que la somme de 35.000 francs à laquelle on estime le prix de revient des maisons pour indigènes que l'on construira, à Léopoldville par exemple, ne permet pas de construire une maison qui réponde aux conditions « d'habitabilité » que l'indigène peut désirer.

Un membre craint que les urbanistes n'aient trop de pouvoirs de décision : il souhaite que ce ne soit pas eux mais les autorités locales qui aient le dernier mot, et demande quelle autorité contrôlera l'exécution des plans. Il demande que l'on inaugure une véritable politique du logement dans les grands centres pour indigènes, qu'il faut doter des services de transports, d'eau, d'égouts, d'incendie, etc. Faute de quoi, on luttera en vain contre les maladies dans les milieux indigènes.

D. — Questions relatives à l'électrification.

Les membres demandent que l'électrification du Congo se fasse en fonction des intérêts des indigènes et non des sociétés privées.

L'Etat supporte les charges de cette électrification, il doit en rester maître et faire bénéficier la grande masse de son effort financier.

L'Etat doit, là comme ailleurs, suivre sa politique et non celles des puissantes sociétés au-dessus desquelles il doit rester.

E. — Questions relatives à la collaboration des sociétés coloniales et des colons à la réalisation du plan.

Les membres se sont enquis des projets que forment les sociétés pour la décade durant laquelle l'Etat réalisera son plan décennal.

Un membre fait remarquer que l'action des sociétés peut être déterminante pour la réussite du plan : elles peuvent exercer une pression sur la politique sociale en matière de salaire, d'habitation, de cultures nouvelles par l'indigène, etc.

L'Etat doit veiller à ce que cette pression soit bienfaisante pour l'indigène. Il n'en a pas toujours été ainsi dans le passé.

Le plan décennal, dit un membre, est une œuvre de sauvetage du milieu indigène : nous nous l'attacherons dans la mesure où nous améliorerons son standing humain.

Cet effort, que constitue le plan, doit être soutenu par les grandes sociétés.

A ce propos, un membre demande quel rôle jouent les commissaires du Gouvernement dans les grandes sociétés. Il demande que le Ministre leur donne des directives précises, notamment en ce qui concerne les salaires.

Il propose la constitution d'un « Conseil des Commissaires du Gouvernement », qui, sous le contrôle direct du Ministre, veillera à ce que le comportement des grandes sociétés envers l'indigène soit vraiment social et conforme à la politique de dignité humaine qui doit être celle du Gouvernement.

En ce qui concerne les colons, il faut distinguer le colonat « de service » et celui « d'exploitation ».

Autant le Gouvernement doit encourager le colon qui, par sa présence, apporte plus de bien-être aux congolais, autant il doit réprimer les excès dont certains « colons d'exploitation » se rendent coupables envers l'indigène.

Dezen brengen de uitstraling van onze invloed in gevaar: de Staat mag ze niet dulden.

Een lid merkt op dat men een grotere onafhankelijkheid van de ambtenaren moet waarborgen tegenover de maatschappijen en de machtige kolonisten.

F. — Weerslag van het Tienjarenplan op de sociale problemen en, in het bijzonder, op de evolutie der lonen.

Wij hebben gezegd waarom het tienjarenplan eerst en vooral een economisch plan is.

Verschillende leden hebben in de loop van de werkzaamheden van Uw Commissie gewezen op het gevaar dat daaruit voortvloeit, om de sociale vooruitgang ondergeschikt te maken aan de noodwendigheden van de toepassing van het plan.

Om te vermijden dat het tienjarenplan een ramp betekent voor de ontwikkeling van onze sociale politiek, moet de Minister onomwonden verklaren dat het plan niet zal verwezenlijkt worden ten nadele van de verhoging van het levenspeil der inlanders.

Een lid wijst er op dat de Staat, die in Congo de grote werkgever is, de beweging van de lonen doorslaggevend moet beïnvloeden. De Staat moet dan ook zijn loonpolitiek vaststellen en er voor waken dat meer en meer van de toevlucht tot de herendiensten worde afgezien.

Heden neemt men het practisch gemiddeld loon om de lonen vast te stellen die aan de kolonisten worden betaald.

De Staat moet er zorg voor dragen dat bedoeld gemiddeld loon toeneemt, omdat hij het doorslaggevend beïnvloedt, daar hij de grootste werkgever is.

Een lid dring aan op de noodzakelijkheid het levenspeil van de inlander op te voeren. Daardoor vrijwaren wij de toekomst.

De toepassing van het Plan moet dan ook gepaard gaan met de toepassing van een sociale wetgeving die onophoudelijk breder wordt.

Te dien einde moeten toereikende minimumlonen worden vastgesteld, moet de verlening van gezinstoelagen worden voorzien, moet men de overheden verzoeken er voor te waken dat de kolonisten de voorschriften naleven die verband houden met de zekerheid van de arbeiders, de afhoudingen en stortingen met het oog op de verzekeringen, pensioenen, enz...

Een ander lid vraagt dat men de opvoering van de inlandse landbouw in beschouwing neemt om het levenspeil van de Congolees in de gewoonterechtelijke centra te verhogen.

G. — Inrichting van het Plan.

Een lid wijst er op dat het Secretariaat van het Plan beschikt over een personeel dat tevens te talrijk en niet talrijk genoeg is.

Vier personen, aldus het lid, kunnen de ontwikkeling van het plan niet nagaan, des te meer daar men dikwijls ter plaatse zal moeten gaan.

Anderdeels zijn die vier personen te talrijk: zij zullen een ploeg uitmaken die zich aan het gewoon bestuur zal willen opdringen.

Om de dictatuur van een bureau en menigvuldige geschillen te vermijden vraagt het lid dat de toepassing van het plan in een democratische geest zou geschieden.

Daarmee bedoelt hij dat men de controle moet vergemakkelijken, zonder de persoonlijke initiatieven te verlammen, en dat de betrokken belangen degelijk moeten worden vertegenwoordigd; hij stipt tevens die belangen aan: de Kolonie, de inlanders, de maatschappijen, de kolonisten, de blanken, het Moederland.

Ten einde dergelijke vertegenwoordiging mogelijk te

Ceux-ci compromettent le rayonnement de notre influence: l'Etat ne peut les tolérer.

Un membre fait remarquer qu'il faut assurer une plus grande indépendance des fonctionnaires envers les sociétés et les colons puissants.

F. — L'incidence du Plan décennal sur les problèmes sociaux et particulièrement sur l'évolution des salaires.

Le plan décennal est, et nous avons dit pourquoi, avant tout un plan économique.

Plusieurs membres ont, au cours des travaux de votre Commission, souligné le danger qu'il y a de ce fait de voir sacrifier le progrès social aux nécessités d'application du plan.

Pour éviter que le plan décennal ne soit une catastrophe pour l'évolution de notre politique sociale, il faut que le Ministre déclare sans embages que le plan ne sera pas exécuté au dam du progrès de la condition indigène.

Un membre a fait remarquer que l'Etat, qui est le grand employeur au Congo, doit avoir une influence déterminante sur l'évolution des salaires. Il faut, dès lors, que l'Etat définisse sa politique de rémunération, qu'il veille à ce que le recours aux corvées soit de plus en plus abandonné.

Aujourd'hui, on s'en rapporte au salaire moyen pratiqué dans la région pour fixer les salaires payés aux colons.

L'Etat doit veiller à ce que ce salaire moyen s'améliore parce que, comme principal employeur, il l'influence de façon décisive.

Un membre insiste sur la nécessité d'augmenter le standing de l'indigène. Par ce moyen, nous sauvegarderons l'avenir.

Il faut, dès lors, que l'application du Plan aille de pair avec l'application d'une législation sociale qui s'élargisse sans cesse.

A cette fin, il faut fixer des salaires minima qui soient suffisants, prévoir l'application d'allocations familiales, demander aux autorités de veiller à ce que les colons observent les prescriptions relatives à la sécurité des travailleurs, aux retenues et versements à faire pour les assurances, les pensions, etc...

Un autre membre demande que l'on envisage d'intensifier l'agriculture indigène pour améliorer le standing du Congolais des milieux coutumiers.

G. — Organisation du Plan.

Un membre fait remarquer que le Secrétariat du Plan dispose d'un personnel à la fois trop et trop peu nombreux.

Quatre personnes ne peuvent, dit-il, suivre l'évolution du Plan, d'autant plus qu'il faudra souvent se rendre sur place.

Par ailleurs, ces quatre personnes sont trop nombreuses: elles vont former une équipe qui voudra se surimposer à l'administration habituelle.

Ce membre demande que, pour éviter la dictature d'un bureau et de fréquents conflits, on inspire l'exécution du Plan d'un esprit démocratique.

Il entend par là qu'on facilite le contrôle sans brimer sur place les initiatives personnelles et que l'on organise une représentation loyale des divers intérêts en cause, qu'il énumère comme suit: la colonie, les indigènes, les sociétés, les colons, les blancs, la Métropole.

Afin de permettre pareille représentation, l'honorable

maken stelt het achtbaar lid de oprichting voor van een « Raad voor het Tienjarenplan », die het Parlement en de grote private belangen in nauw verband zou brengen met het oog op de verwezenlijking van het Plan, die hier en in Congo de openbare mening zou voorlichten, en voor een bestendig toezicht en een gezonde samenwerking van de betrokken besturen zou waken.

Een ander lid merkt ter zake op dat de oprichting van die « Raad voor het Tienjarenplan » zou kunnen geschieden naar het voorbeeld van wat in België tot stand werd gebracht met het oog op de verwezenlijking van de Noord-Zuidverbinding.

HOOFDSTUK V.

VERSLAG OVER DE ANTWOORDEN VAN DE MINISTER (DE HEER WIGNY).

A. — Antwoorden op de vragen die verband houden met het vervoer.

Drie principes moeten in beschouwing worden genomen om een politiek van verkeersmiddelen op te vatten en te beoordelen :

a) politiek principe : men moet de eenheid van het land verzekeren, een afzetgebied voor de nationale haven inrichten;

b) economisch principe : het vervoer moet goedkoop zijn en achtereenvolgende overladingen vermijden;

c) financieel principe : daar het onmogelijk is het ganse gebied met één slag uit te rusten, moeten de beschikbare kapitalen worden besteed aan het aanleggen van hoofdwegen.

Het ware onjuist dat het Plan geen rekening zou houden met de plicht om onze producten naar Matadi te draineren.

De nieuwe inrichting van het vervoer steunt volledig op het maximumgebruik van de waterwegen.

Die waterwegen vloeien alle in de Congostroom.

De ontwerpen van het plan, die zowel de wegen als de spoorwegen betreffen, zijn alle uitgewerkt met het oog om de goederen naar een bevaarbare stroom te richten om de vervoerprijs zoveel mogelijk te verlagen.

Laten wij niet vergeten dat de snelheid vrijwel geen belang biedt wanneer het zware goederen geldt, en dat alles er op een verlaging van de vervoerprijs neerkomt.

Wat de spoorweg Kamina-Kabalo betreft, is het definitief tracé niet vastgesteld. Het gaat er om de spoorweg Kabalo-Albertstad-Kitoma-Tabora (Dar-es-Salam) te verbinden met de spoorweg (Kaaipstad) Elisabethstad-Kamina-Luluaburg-Basongo (op de Kasai-rivier).

Het thans voorziene tracé volgt de bergkommen : het zou het oversteken van ontelbare stromen en waterlopen niet opleggen, zoals een tracé langs de streek van Kabinda om.

B. — Antwoorden op de vragen die verband houden met het onderwijs.

De achtbare Minister meent, met de commissieleden die ter zake tussenkwamen, dat de wijze waarop het onderwijs voor de Congolezen zal worden uitgebreid, een grote weerslag zal hebben op het welzijn van het plan.

Het plan voorziet trouwens 2 milliard voor de verbetering van het onderwijs en het voorziet beleggingen ten

membre propose la création d'un « Conseil du Plan Décennal » qui associerait étroitement à la réalisation du Plan le Parlement, les grands intérêts privés, informerait l'opinion ici et au Congo, et veillerait à la permanence du contrôle et à une saine collaboration entre les administrations intéressées.

Un autre membre fait remarquer à ce sujet que l'on pourrait s'inspirer, pour la création de ce « Conseil du Plan Décennal », de ce qui se fit en Belgique pour réaliser la Jonction Nord-Midi.

CHAPITRE V.

RAPPORT SUR LES REPONSES DU MINISTRE (M. P. WIGNY).

A. — Réponses aux questions relatives au transport.

Trois principes doivent être pris en considération pour concevoir et juger une politique de moyens de communication :

a) principe politique : il faut assurer l'unité du pays, créer un hinterland pour le port national;

b) principe économique : il faut transporter à bon marché et éviter des transbordements successifs;

c) principe financier : ne pouvant équiper tout le territoire en une fois, les capitaux disponibles doivent être consacrés d'abord à la création de lignes dorsales.

Il est inexact de dire que le plan ne tient pas compte du devoir que nous avons de drainer nos produits vers Matadi.

L'organisation nouvelle des transports repose toute entière sur l'utilisation au maximum des voies d'eau.

Ces voies d'eau rejoignent toutes le fleuve Congo.

Les projets du plan relatifs tant aux routes qu'aux chemins de fer sont tous conçus avec la volonté d'amener les matières à un fleuve navigable pour diminuer au maximum le coût du transport.

N'oublions pas que la rapidité n'a guère d'importance lorsqu'il s'agit de matières pondéreuses et que tout se ramène à réduire le coût du transport.

En ce qui concerne le Kamina-Kabalo, le tracé définitif n'est pas arrêté. Il s'agit de relier le chemin de fer de Kabalo-Albertville-Kitoma-Tabora (Dar-es-Salam) au chemin de fer (Capetown) Elisabethville-Kamina-Luluabourg, Basongo (sur le fleuve Kasai).

Le tracé actuellement prévu suit la ligne des crêtes : Il n'imposerait pas comme celui qui passerait par la région de Kabinda le franchissement d'innombrables fleuves et cours d'eau.

B. — Réponses aux questions relatives à l'enseignement.

L'honorable Ministre est d'accord avec les commissaires intervenus sur ce sujet pour dire que la façon dont on étendra l'enseignement pour congolais aura une incidence considérable sur le succès du plan.

Le plan prévoit d'ailleurs 2 milliards pour l'amélioration de l'enseignement et prévoit plus de 700 millions d'investissements.

bedrage van meer dan 700 miljoen voor het technisch onderwijs. Indien de vooruitzichten worden bewaarheid zal het aantal middelbare vakscholen van 6 op 36 worden gebracht, en dit der hogere vakscholen, van 3 op 5.

Wat de methode betreft die tot nog toe werd toegepast en er vooral in bestaat, de krachtsinspanning van anderen door de Staat te laten ondersteunen, wijst de Minister met nadruk op de reusachtige bezuinigingen die aldus worden verwezenlijkt, zonder de bekomen uitslagen noch de kwaliteit van het onderwijs te verminderen. De ondervinding is er het bewijs van.

De noodzakelijkheid, om de voorrang te verlenen aan het onderwijs der inlanders, wordt door niemand betwist.

C. — Antwoorden op de vragen die verband houden met de bouw- en stedenbouwpolitiek.

De geringe eenheidsprijs der huizen die te Leopoldstad zullen worden opgericht door de Dienst voor de Inlanders-wijken vloeit geenszins uit de keuze van minderwaardig materiaal of uit een bekrompen opvatting van de plannen voort. Alleen het groot aantal gebouwde huizen maakt het mogelijk de kostprijs aanzienlijk te verminderen.

De plannen tot inrichting van de inlandersswijken voorzien uitgebreide waterverdelings- en rioleringsdiensten, alsmede een modern wegnnet.

Ten slotte antwoordt de Minister aan hen die een mogelijk machtmisbruik der stedenbouwkundigen vrezen, dat het Decreet op de Stedenbouw uit de Belgische wet werd overgenomen. De bevoegdheden van de plaatselijke verantwoordelijke overheden worden geheel gevrijwaard: de stedenbouwkundigen zijn technici die te hunner beschikking zijn gesteld.

Een onderzoekstermijn is trouwens voorzien, die het aan belanghebbende personen of instellingen mogelijk maakt hun bedenkingen te laten gelden. De plannen die door de Stedenbouwkundige werden opgemaakt, die met die adviezen rekening heeft gehouden, moeten voorafgaandelijk worden goedgekeurd door de gouverneur van de provincie of door de verantwoordelijke stedelijke districtscommissaris.

D. — Antwoorden op de vragen betreffende de electrificering.

Het Tientjarenplan voorziet een tranche van 1.144 miljoen voor de oprichting van vier nieuwe centrales: het aantal beschikbare kilowatts zou aldus stijgen van 500 miljoen tot meer dan 2 milliard.

Om die grote werken te verwezenlijken, waren 4 formules mogelijk:

- 1) de Staat bouwt en exploiteert zelf de dam en de centrale, hetzij rechtstreeks hetzij door bemiddeling van een parastatale dienst;
- 2) de Staat concessionneert aan een vennootschap, die de dammen en centrales financiert, bouwt en exploiteert;
- 3) de Staat bouwt en exploiteert de centrale, maar de stroom wordt aan de particulieren verkocht door private vennootschappen die het net aanleggen;
- 4) de Staat en de bevoegde private ondernemingen gaan een vennootschap aan, volgens diverse methoden.

Laatstgenoemde formule werd aangenomen, omdat men, behalve in de streek van Katanga, waar er belangrijke watervallen zijn, voor het bouwen van dammen ontzaglijke kapitalen moet vastleggen die niet onmiddellijk renderend zijn. Daar de private nijverheid zich uit hoofde van die toestand onthoudt, moeten de openbare besturen de oprichting van de centrales teweegbrengen en het bouwen er van financieren.

tissement pour l'enseignement technique. Si les prévisions se réalisent, le nombre de 6 écoles professionnelles moyennes sera porté à 36 et celui des 3 écoles professionnelles supérieures à 5.

En ce qui concerne la méthode suivie jusqu'ici et qui consiste avant tout à faire subsidier par l'Etat l'effort des autres, le Ministre insiste sur l'économie énorme réalisée de la sorte sans amoindrir les résultats obtenus ou la qualité de l'enseignement. L'expérience est là qui nous en donne la preuve.

Quant à la nécessité de donner la priorité à l'enseignement pour indigènes, nul ne la conteste.

C. — Réponses aux questions relatives à la politique de construction et d'urbanisme.

Le coût peu élevé, par unité, des maisons qui seront érigées à Léopoldville par l'Office des Cités indigènes, ne provient nullement d'un choix de matériaux de qualité inférieure ou d'une conception étriquée des plans. C'est uniquement le grand nombre d'habitations fabriquées qui permet de diminuer le prix de revient dans de considérables proportions.

Les plans d'aménagement des Cités Indigènes prévoient des services étendus de distribution d'eau, d'égoûts et une voirie moderne.

Enfin, à ceux qui émettent des craintes concernant un abus possible des pouvoirs des urbanistes, le Ministre répond que le Décret sur l'Urbanisme a été repris de la loi belge. Les pouvoirs des autorités locales responsables sont entièrement sauvegardés: les architectes urbanistes sont des techniciens mis à leur disposition.

Un délai d'enquête est d'ailleurs prévu pour permettre aux personnes ou organismes intéressés de faire valoir leurs critiques. Les plans dressés par l'Urbaniste en tenant compte de ces avis doivent recevoir l'approbation préalable du Gouverneur de Province ou du Commissaire de District urbain responsable.

D. — Réponses aux questions relatives à l'électrification.

Le Plan décennal prévoit une tranche de 1.144 millions pour la création de quatre nouvelles centrales: le nombre de kilowatts disponibles passerait ainsi de 500 millions à plus de 2 milliards.

Pour réaliser ces grands travaux, 4 formules étaient possibles:

- 1) l'Etat construit et exploite lui-même barrage et centrale, soit directement soit à l'intermédiaire d'un parastatal;
- 2) l'Etat concède à une société qui finance, construit et exploite barrages et centrales;
- 3) l'Etat construit et exploite la centrale, mais le courant est revendu aux particuliers par des sociétés privées qui installent le réseau;
- 4) l'Etat et les entreprises privées compétentes s'associent suivant des méthodes diverses.

Cette formule a été adoptée parce qu'en dehors de la région du Katanga, où il y a des chutes importantes, il faut ailleurs immobiliser des capitaux énormes et non immédiatement rentables pour la construction de barrages. L'industrie privée s'abstenant à cause de cette situation, les pouvoirs publics doivent provoquer la création des centrales et en financer la construction.

Het ligt echter voor de hand dat de openbare besturen, voor de exploitatie van de bestaande hydro-electrische centrales, belang er bij hebben zich de medewerking te verzekeren van gespecialiseerde private groepen, wegens hun technische bevoegdheid.

Daarom werden twee maatschappijen opgericht, waarin de Staat en de private vennootschappen vennoten zijn:

De maatschappij « Force », die de dammen en de centrales bouwt: nijverheidsgroepering;

De vennootschap « Electricité », die de verdelingslijnen aanlegt en de stroom verkoopt: handelsgroepering.

De Kolonie, concederende macht, behoudt de leiding van alles.

Zij staat aan de maatschappij « Force » de exploitatie van de watervallen af voor 99 jaar.

Aan de vennootschap « Electricité » verleent zij de concessie over het net voor 35 jaar.

De tarieven zijn geregeld volgens het bestek en moeten worden goedgekeurd door de Minister.

De winsten van de vennootschap « Electricité » zullen vooral worden bestemd voor de afschrijving van het materieel van de vennootschap « Force ».

Wanneer het verbruik de gezamenlijke productie van de vennootschap « Force » zal hebben bereikt, zullen de interesten van het kapitaal van de Kolonie (7 %) en de toelagen aan inlanders voor beterkope stroomleveringen (1,75 %) 8,75 % vertegenwoordigen tegen 8,50 % voor het privaat kapitaal.

Van administratief standpunt uit, zal er een afgevaardigde van de Minister zijn bij elke Raad van Beheer, die als volgt zal worden samengesteld:

Maatschappij « Force »: 8 beheerders die de Kolonie vertegenwoordigen; 4 beheerders die de 4 vennootschappen « Electricité » vertegenwoordigen.

Vennootschap « Electricité »: 4 mandaten aan vertegenwoordigers van de Kolonie en 6 aan vertegenwoordigers van de vennootschappen-concessiehouders.

E. — Antwoorden op de vragen betreffende de medewerking van de koloniale maatschappijen en van de kolonisten aan de verwezenlijking van het Plan.

Tijdens de uitwerking van het Tienjarenplan heeft het Departement natuurlijk voeling genomen met alle kringen die in de ontwikkeling van onze kolonie belang stellen.

Aan de grote koloniale maatschappijen werden inlichtingen gevraagd over hun toekomstplannen om te weten in welk tempo zij zich hun uitbreiding in de toekomst voorstelden.

Het was inderdaad volstrekt noodzakelijk met de in de private sector voorgestelde beleggingen rekening te houden omdat hun omvang de mogelijkheden tot lening van de Kolonie kan beïnvloeden.

(Uw verslaggever herinnert er aan dat de private sector, volgens de hem bekende ramingen, tussen de jaren 1950 en 1960 een belegging van ongeveer 30 miljard tegemoet ziet.)

De Minister liet opmerken dat hij, met het oog op de verruiming van de actiebevoegdheid van het Departement op de grote koloniale maatschappijen, het stelsel der concessies gewijzigd heeft.

Vroeger werden de concessies ineens voor een duur van 90 jaar toegestaan. Voortaan zullen zij slechts voor 80 jaar en dan nog trapsgewijze toegestaan worden.

Het eerste stadium bedraagt 30 jaar voor de nijverheidsondernemingen, die de mogelijkheid hebben, na afloop van deze eerste 30 jaar, een concessieverlenging aan te vragen. Deze verlenging geldt dan voor een termijn van 50 jaar.

Mais il est indéniable qu'en ce qui concerne l'exploitation des centrales hydro-électriques existantes, les pouvoirs publics ont intérêt à s'assurer la collaboration de groupes privés spécialisés, à cause de leur compétence technique.

C'est pourquoi il a été créé deux sociétés, où l'Etat et les sociétés privées sont associés, à savoir:

La société « Force », qui construit barrages et centrales: groupement industriel;

La société « Electricité », qui établit les lignes de distribution et vend le courant: groupement commercial.

La Colonie, pouvoir concédant, garde la haute main sur cet ensemble.

A la société « Force », elle concède l'exploitation des chutes d'eau pour 99 ans.

A la société « Electricité », elle concède le réseau pour 35 ans.

Les tarifs sont réglés suivant les prescriptions d'un cahier des charges et doivent être approuvés par le Ministre.

Les bénéfices de la société « Electricité » serviront avant tout à amortir le matériel de la société « Force ».

Lorsque la consommation atteindra le total de la production de la société « Force », la rémunération du capital de la Colonie (7 %) et les subsides aux indigènes pour fourniture de courant à meilleur marché (1,75 %) représenteront 8,75 %, contre 8,50 % pour le capital privé.

Au point de vue administratif, il y aura un délégué du Ministre auprès de chaque Conseil d'Administration, qui sera composé comme suit:

Société « Force »: 8 administrateurs représentant la Colonie; 4 représentant les 4 sociétés « Electricité ».

Société « Electricité »: 4 mandats aux représentants de la Colonie et 6 aux représentants des sociétés concessionnaires.

E. — Réponses aux questions relatives à la collaboration des sociétés coloniales et des colons à la réalisation du Plan.

Lors de l'élaboration du Plan décennal, le Département a naturellement pris contact avec tous les milieux qu'intéresse le développement de notre Colonie.

Les grandes sociétés coloniales furent consultées sur leurs projets afin de savoir à quel rythme elles envisageaient leur développement.

Il était en effet indispensable de tenir compte des investissements envisagés par le secteur privé, car leur importance peut influencer les possibilités d'emprunt de la Colonie.

(Votre rapporteur rappelle que d'après les estimations dont il a connaissance, le secteur privé envisage l'investissement, entre les années 1950 et 1960, d'environ 30 milliards).

Le Ministre fait remarquer que pour augmenter le pouvoir d'action du Département sur les grandes sociétés coloniales, il a changé le système des concessions.

Jadis, on accordait d'emblée des concessions pour une durée de 90 ans. Désormais, on n'accorde les concessions que pour 80 ans et par étapes.

La première étape est de 30 ans pour les exploitations industrielles, qui peuvent, au terme de ces 30 premières années, demander la prorogation de leur concession. Cette prorogation vaut alors pour un terme de 50 ans.

Voor de grote fokkerijen zal eerst een concessie voor een termijn van 10 jaar toegestaan worden. Bij het einde van dit eerste tijdperk mag het tweemaal voor een termijn van 30 jaar en, vervolgens, voor een termijn van 40 jaar hernieuwd worden.

De Minister merkt op dat hij voor de vroegere concessies gebonden is door de contracten die destijds werden gesloten, toen de nijverheidskringen hun kapitalen in Congo niet belegden met het vertrouwen dat zij thans aan de dag leggen.

De Minister betuigde dan zijn principiële instemming met het voorstel van een van de leden der Commissie, een « Raad der Commissarissen van de Regering » op te richten (1).

In zake het kolonaat, herinnert de Minister aan de oprichting van de Maatschappij voor Krediet aan het Kolonaat (1947), die de vestiging van kolonisten moet begunstigen. Het blanke kolonaat moet echter met voorzichtigheid worden aangemoedigd. Zij die zich in Congo willen vestigen moeten waarborgen kunnen voorleggen waaruit mag afgeleid worden dat zij ginds een actie zullen voeren die niet alleen winstgevend is voor henzelf, maar ook gunstig voor de inlanders van de Kolonie.

De Minister herinnert er aan, dat een decreet betreffende de Arbeidsinspectie voor onderzoek is voorgelegd aan de Koloniale Raad. Dank zij dat besluit en dank zij de maatregelen genomen om het minimumloon vast te stellen, zal de strijd kunnen gevoerd worden tegen de kolonisten die de Congolees uitbuiten.

(Nota: het decreet betreffende de Arbeidsinspectie werd bekendgemaakt op 16 Maart 1950.)

F. — Antwoorden op de vragen betreffende de maatschappelijke weerslag van het Plan.

De Minister brengt in herinnering dat overeengekomen werd dat het Tienjarenplan de maatschappelijke vooruitgang van de Congolees niet mag in het gedrang brengen: het moet, integendeel, toelaten het lot van de arbeidskrachten te verlichten. De tenuitvoerlegging van dat economisch plan zal slechts sympathie opwekken indien het ook van maatschappelijke aard is.

Daartoe moet een lonen- en prijzenpolitiek worden gevoerd en moeten de herendiensten en dwangmiddelen meer en meer worden afgeschaft, dank zij een passende maatschappelijke wetgeving.

De Minister herinnert aan de maatregelen die in dat opzicht reeds werden genomen:

(1) Uw Verslaggever heeft bij het Departement inlichtingen ingewonnen ten einde het aantal vennootschappen te kennen die onder de controle van de Kolonie vallen. Er zijn er 92, de parastatale uitgesloten.

In de schoot van die 92 vennootschappen, werden 226 mandaten toegekend, ofwel aan de afgevaardigden of commissarissen van de Regering (92) ofwel aan beheerders, leden of commissarissen benoemd door de Minister of op zijn voordracht (134).

Uw Verslaggever heeft eveneens gevraagd welk gevolg werd gegeven aan de principiële instemming van de Minister met het voorstel om een « Raad der Commissarissen van de Regering » bij de koloniale vennootschappen op te richten.

Het departement heeft hem de tekst overgemaakt van een ontwerp van besluit, opgemaakt in Maart 1950.

Uw Verslaggever heeft gevraagd hoe de actie van het Departement wordt uitgeoefend bij de afgevaardigden van de Kolonie in de schoot van de koloniale vennootschappen, in afwachting dat dit ontwerp werkelijkheid wordt.

Uit de verstrekte antwoorden blijkt, dat soms onderrichtingen of richtlijnen aan de afgevaardigden van de Kolonie worden gegeven door de 3e Algemene Directie — « Financiële Contrôle » —, hetzij per particuliere brief, hetzij door middel van collectief aanschrijven.

En ce qui concerne les grands élevages, la concession est accordée d'abord pour un terme de 10 ans. A l'issue de cette première période, elle peut être renouvelée deux fois d'abord pour une durée de 30 ans, puis pour une durée de 40 ans.

Le Ministre fait remarquer qu'en ce qui concerne les anciennes concessions, il est tenu par les contrats passés jadis, à une époque où les milieux industriels n'engageaient pas leurs capitaux au Congo avec la confiance qu'ils y mettent aujourd'hui.

Le Ministre donne alors son accord de principe à la proposition faite par l'un des commissaires de constituer un « Conseil des Commissaires du Gouvernement » (1).

En ce qui concerne le Colonat, le Ministre rappelle la création de la Société de Crédit au Colonat (1947), qui doit favoriser l'installation de colons. Cependant, le colonat blanc doit être encouragé avec prudence. Il faut que ceux qui désirent s'installer au Congo offrent les garanties qui permettent d'espérer qu'ils exerceront là-bas non seulement une action rémunératrice pour eux, mais aussi bien-faisante pour les indigènes et la Colonie.

Le Ministre rappelle qu'un décret sur l'Inspection du Travail est soumis à l'examen du Conseil Colonial. Cet arrêté ainsi que les mesures prises pour établir le salaire minimum permettront de lutter contre les colons qui exploitent le congolais.

(Note: le Décret sur l'inspection du Travail a été publié le 16 mars 1950.)

F. — Réponse aux questions relatives à l'incidence sociale du Plan.

Le Ministre rappelle qu'il est entendu que le Plan décennal ne peut mettre en danger le progrès social du congolais: qu'il doit au contraire nous permettre d'alléger le sort de la main-d'œuvre: que ce plan, économique, ne sera sympathique dans son exécution que s'il s'avère social.

Pour cela, il faudra mener une politique des salaires et des prix et supprimer de plus en plus corvées et contraintes, grâce à une législation sociale appropriée.

Le Ministre rappelle les mesures déjà prises en ce domaine:

(1) Votre Rapporteur s'est informé auprès du Département pour connaître le nombre de sociétés qui relèvent du contrôle de la colonie. Celles-ci sont au nombre de 92, à l'exclusion des parastataux.

Au sein de ces 92 sociétés, 226 mandats sont attribués ou aux délégués ou commissaires du Gouvernement (92) ou à des administrateurs, membres ou commissaires nommés par le Ministre ou sur sa proposition (134).

Votre Rapporteur s'est également informé des suites données à l'accord de principe marqué par le Ministre sur la suggestion faite de constituer un « Conseil des Commissaires du Gouvernement » auprès des sociétés coloniales.

Le département lui a communiqué le texte d'un projet d'arrêté élaboré au mois de mars 1950.

Votre Rapporteur a demandé comment, en attendant que ce projet devienne réalité, s'exerce l'action du Département auprès des délégués de la Colonie au sein des sociétés coloniales.

Il appert des réponses fournies que des instructions ou directives sont parfois données aux délégués de la Colonie par la 3e Direction Générale — « Contrôle Financier » —, soit par lettre particulière, soit par voie de circulaires collectives.

I. — Ordonnantie van 6-12-1943 waarbij de provinciegouverneurs worden gemachtigd een minimumloon vast te stellen.

Krachtens die ordonnantie werden de volgende besluiten genomen om het minimumloon vast te stellen :

II. — Ordonnantie van 19 April 1949 houdende wijzigingen inzake huisvesting van de Congolese arbeider.

III. — Decreet tot inrichting van de vergoeding van de schade voortspruitende uit arbeidsongevallen en beroepsziekten (1 Augustus 1949).

IV. — Opmaken van het decreet tot toekenning van gezinstoelagen aan de Congolese arbeiders.

De Minister herinnert eveneens aan de werking van het Fonds voor Welzijn der Inlanders (opgericht in 1947), van de Dienst voor de Inlanderswijken (opgericht in Juni 1949), van de inlandse coöperatieven (decreet van 16 Augustus 1949).

In verband met de landbouw wijst de Minister op de krachtsinspanningen die het Departement heeft aangewend om de Congolezen de bodem rationeel te leren bebouwen zonder deze uit te putten (vijfjaarlijkse wisselbouw).

De overheden dragen er zorg voor, de aankoop van landbouwproducten te bevorderen tegen prijzen die de inlander aansporen om zijn teelten voort te zetten, zodat hij zijn dorp blijft bewonen waarin hij het nodige vindt om in zijn behoeften te voorzien.

De Minister herinnert er ten slotte aan, dat het plan de belegging voorziet van belangrijke kapitalen, ten einde in de eerste plaats in de behoeften van de Congolezen te voorzien in zake huisvesting (2 milliard), watervoorziening (1 milliard), volksgezondheid (2 milliard).

Uit dit alles blijkt hoe dit economisch plan ook een sociale inslag heeft.

G. — Antwoord op het voorstel tot inrichting van een « Raad voor het Tienjarenplan ».

De Minister meent niet te kunnen ingaan op het voorstel, door een commissielid gedaan, met het doel de controle op het doorvoeren van het Tienjarenplan toe te vertrouwen aan een bijzondere Raad, en dit om de volgende redenen :

1° In de voorgestelde vorm, d.w.z. met deelneming van Parlementsleden en vertegenwoordigers der betrokken belangen, zou bedoelde Raad aanleiding kunnen geven tot verwarring tussen de Uitvoerende en de Wetgevende Macht, waarvan de respectieve taak wel omschreven is.

Het geldt de uitvoering van een begroting; de controle van het Parlement moet worden uitgeoefend naar aanleiding van een jaarlijkse stemming over die begroting. In de loop van het jaar blijft de mogelijkheid open van het interpellatierecht en van de parlementaire vragen.

2° De inrichting van bedoelde Raad zou een onderscheid maken tussen de Parlementsleden.

Een klein aantal Parlementsleden zouden over een volledige documentatie en een ruimere macht beschikken dan de overige Parlementsleden, met inbegrip van de leden van de Commissie voor de Koloniën die van die Raad geen deel zouden uitmaken.

De oprichting van verscheidene categorieën van parlementsleden is in tegenstrijd met alle tradities en regels.

I. — Ordonnance du 6-12-1943 autorisant les gouverneurs de Province à fixer un salaire minimum.

En vertu de cette ordonnance, les arrêtés suivants ont été pris pour fixer le salaire minimum :

II. — Ordonnance du 19-4-1949 apportant modifications en matière de logement du travailleur congolais.

III. — Le décret organisant la réparation des dommages résultant des accidents du travail et des maladies professionnelles (1er août 1949).

IV. — Elaboration du décret allouant des allocations familiales aux travailleurs congolais.

Le Ministre rappelle également l'action que poursuivent le Fonds du Bien-Être Indigène (créé en 1947), l'Office des Cités Indigènes (créé en juin 1949), les coopératives indigènes (décret du 16 août 1949).

En ce qui concerne le domaine agricole, le Ministre rappelle les efforts faits par le Département pour apprendre aux congolais à cultiver rationnellement le sol sans l'épuiser (assolement quinquennal).

Par ailleurs, les autorités veillent à favoriser l'achat des produits agricoles à des prix qui encouragent l'indigène à continuer ses cultures, le fixant ainsi dans son village où il trouve de quoi subvenir à ses besoins.

Le Ministre rappelle enfin que le plan prévoit l'investissement de capitaux importants pour satisfaire par priorité les besoins du congolais en matière de logement (2 milliards), de distribution d'eau (1 milliard), d'hygiène (2 milliards).

Tout cela indique combien ce plan économique a une finalité sociale.

G. — Réponse à la suggestion de constituer un « Conseil du Plan décennal ».

Le Ministre ne croit pas pouvoir retenir la suggestion faite par un commissaire de confier le contrôle de l'exécution du Plan décennal à un Conseil spécial, et ce, pour les motifs suivants :

1° Dans la forme proposée, c'est-à-dire avec participation des Parlementaires et des Représentants des intérêts en cause, il créerait une confusion entre l'exécutif et le législatif, dont les rôles respectifs sont bien déterminés.

Il s'agit de l'exécution d'un budget; c'est à l'occasion d'un vote annuel de ce budget que doit s'exercer le contrôle parlementaire. Il reste, en cours d'année, la faculté de recourir au droit d'interpellation et aux questions parlementaires.

2° L'institution de ce Conseil créerait entre les Parlementaires une différenciation.

Il y aurait un petit nombre de membres du Parlement parfaitement documentés et ayant un pouvoir plus étendu par rapport au contrôle du budget que celui imparti aux autres membres du Parlement, y compris les membres de la Commission des Colonies qui ne feraient pas partie du Conseil.

La création de catégories différenciées de parlementaires est contraire à toutes les traditions et à toutes les règles.

3° De Dienst voor de Noord-Zuidverbinding kan niet worden ingeroepen als voorgaande.

Het geldt hier een organisme dat rechtspersoonlijkheid bezit, dat een Raad van beheer heeft en waarvan de opdracht er in bestaat welbepaalde werken uit te voeren.

De « Raad voor het Plan », waarvan het achtbare Commissielid de oprichting voorstelt, zou dus niets gemeens hebben met die instelling.

3° Le précédent de l'Office de la Jonction Nord-Midi ne peut être invoqué.

Il s'agit là d'un organisme doté de la personnalité juridique, ayant son Conseil d'Administration, et qui a pour mission de poursuivre l'accomplissement de certains travaux bien déterminés.

Le « Conseil du Plan », envisagé par l'honorable Commissaire, n'aurait donc rien de commun avec cette institution.